

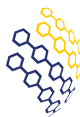

Huumausaineisiin liittyvän oheisrikollisuuden ehkäiseminen

Käsikirja vaikuttavan
käyttäytymismuutoksen
saavuttamiseksi

Käsikirja

nro 16

EUCPN
EUROPEAN CRIME PREVENTION NETWORK

EU2019.FI

Finland's Presidency
of the Council
of the European Union

“

Tunnista millaisen
ilmiön kanssa työskentelet ja toimi sen
mukaisesti. Se kuulostaa yksinkertaiselta,
muttei välttämättä ole helppoa käytännössä.
Tämä käsikirja auttaa sinua suunnittelemaan
vaikuttavaa, huumeidenkäyttöä ja siihen
liittyvää oheisrikollisuutta
ehkäisevää työtä.

”

KIITOKSET

Viite

EUCPN (2020).
Euroopan rikoksantorjuntaverkoston (EUCPN) käsikirja nro 16 Huumausaineisiin liittyvän oikeusrikollisuuden ehkäiseminen: käsikirja vaikuttavan käyttäytymismuutoksen saavuttamiseksi. Bryssel.

Oikeudellinen huomautus

Tämän julkaisun sisältö ei välttämättä edusta minkään EU:n jäsenmaan tai Euroopan unionin tai Euroopan yhteisöjen viraston tai laitoksen virallista lausuntoa.

Tekijä

Jorne Vanhee, tutkija,
EUCPN:n sihteeristö

Osa projektia ”The further implementation of the MAS of the EUCPN and the Informal Network on the Administrative Approach” - EUCPN:n sihteeristö, huhtikuu 2020, Bryssel

Toteutettu Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden rahaston tuella

EUCPN:n sihteeristö on valmistellut tämän käsikirjan läheisessä yhteistyössä puheenjohtajavaltio Suomen kanssa. Sihteeristö haluaa kiittää puheenjohtajavaltio Suomen järjestelyistä vastannutta ryhmää parhaiden käytäntöjen konferenssin ja Euroopan rikoksantorjuntakilpailun (ECPA) järjestämisestä ja heidän työstä koko puheenjohtajakauden ajan.

EUCPN:n sihteeristö kiittää myös asiantuntijoita, jotka toimivat ECPA-kilpailun tuomariston jäseninä. Kiitämme myös niitä, jotka osallistuivat EUCPN:n sihteeristön Brysselissä järjestämään asiantuntijakokoukseen tämän käsikirjan valmistelemiseksi:

- Tri Burkhart, Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA)
- Prof. Pauwels, Gentin yliopisto
- Prof. Colman, Gentin yliopisto
- Prof. Silva, Keski-Ruotsin yliopisto
- Mr Van der Kreeft, HoGentien korkeakoulu
- Mr Groeger-Roth, Ala-Saksin rikoksantorjuntaneuvosto
- Ms De Kock, Gentin yliopisto
- Tri Donini, ASL2 Savonese
- Ms Duch, IREFREA
- Ms Fialova, Kaarlen yliopisto
- Prof. Gervilla, Baleaarien yliopisto

Heidän panoksensa tämän käsikirjan valmistelussa on ollut korvaamaton. Käsikirjassa olevat mahdolliset epätarkkuudet ovat EUCPN:n sihteeristön omia.

SISÄLLYSLUETTELO

<u>Kiitokset</u>	3

<u>Esipuhe</u>	6

<u>Tiivistelmä</u>	8

<u>Johdanto</u>	16

01

<u>Tunnista, millaisen ilmiön ja kohderyhmän kanssa työskentelet...</u>	19

Muna vai kana?	20
Erilaiset reitit, erilaiset lähestymistavat	20
Rikollisuus ja päihteiden käyttö nuorten keskuudessa	23
Oheisrikollisuus päihteiden käyttäjien keskuudessa	23
Ongelman ymmärtäminen	25
Paikalliset realiteetit	27

02

<u>...ja toimi sen mukaisesti</u>	30

Nuorten ongelmakäyttäytymisen ehkäiseminen	31
Huumeusainerikosten ehkäiseminen päihteiden käyttäjien keskuudessa	37

03

Suosituks

40

Euroopan rikosentorjuntakilpailu

44

1. Ensimmäinen sija: Sofielund-lähestymistapa (Ruotsi) 46
2. Toinen sija: Bengalo (Saksa) 47
3. Kolmas sija: Netstof.dk (Tanska) 48

Loppuviitteet

50

Lähdeluettelo

56

Liite: ECPA-kilpailuun osallistuneet hankkeet

59

ESIPUHE

Tässä EUCPN:n sihteeristön julkaisemassa 16:ssa käsikirjassa käsitellään Suomen puheenjohtajuuskauden pääteemaa: huumausaineiden käytön ja käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden vähentämistä ja ehkäisemistä nuorten keskuudessa. Puheenjohtajavaltion valitseman teeman taustalla oli seuraavat Suomessa tehtyihin tutkimuksiin perustuvat havainnot:

Nuorten rikokset ovat vähentyneet monissa Euroopan maissa. Vaikka yhä harvemmat nuoret tekevät vakavia rikoksia, kasautuvat toistuvat rikokset pienelle joukolle nuoria. Heidän kohdallaan voidaan puhua rikoksilla oireilusta, koska toistuva rikoskäyttäytyminen on yhteydessä laaja-alaisiin ongelmiin monilla elämän osa-alueilla, kuten koulun keskeyttämiseen, mielenterveysongelmiin ja huumeiden käyttöön. Tästä voi seurata polarisoitumista, joka syventää eriarvoisuutta nuorisoiäikäisten välillä, sillä rikoksia tekevät nuoret ovat marginaalisessa asemassa myös ikätovereittensa joukossa. Nämä toistuvan rikoksenteon ja poikkeavan käytöksen erilaiset muodot voivat ajaa nuoret marginaalisiin asemiin ja syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Tämä nuorten ryhmä on tunnistettu rikoksenehkäisytöimien kohderyhmäksi.

Suomen puheenjohtajakauden aikana keskityttiin siis hyvien käytäntöjen etsimiseen huumausaineiden käytön, käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden ja käytöstä aiheutuvien haittojen vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi nuorten keskuudessa

Ensimmäisessä kappaleessa kuvataan teemaa eli minkälaisen ilmiön kanssa ollaan tekemisissä ja mitä pitäisi huomioida, kun rikoksia ehkäisevässä työssä pyritään huumausaineiden käytön, haittojen ja käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden vähentämiseen ja ehkäisemiseen nuorten keskuudessa. Tämän jälkeen esitellään yleiskatsaus vaikuttavista lähestymistavoista, suosituksista ja keskeisistä ideoista. Kolmannessa osiossa esitellään lyhyesti vuoden 2019 Euroopan rikoksentorjuntakilpailun (ECPA) voittaja ja kaksi muuta palkintosijalle nousutta hanketta. Kaikki kilpailuun osallistuneet eri maiden hankkeet on lueteltu käsikirjan liitteessä. Tätä käsikirjaa voivat hyödyntää kaikki teemasta kiinnostuneet ja alalla työskentelevät.

TIIVISTELMÄ

Vuoden 2019 jälkipuoliskolla Euroopan rikksentorjuntaverkoston (EUCPN) puheenjohtajavaltio Suomi keskittyi huumausaineiden käytön, haittojen ja käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden vähentämiseen ja ehkäisemiseen nuorten keskuudessa. Suomi oli kiinnostunut (vaikuttavuus)arviointiin perustuvista hankkeista ja lähestymistavoista. Tämä käsikirja on tarkoitettu tukemaan alalla ja ilmiön kanssa työskenteleviä ammattilaisia ja vapaaehtoisia painottaen sitä, miten tärkeä on tietää, kuinka moniulotteisen ilmiön kanssa ollaan tekemisissä, ja kuinka tärkeä on toimia sen mukaisesti.

Huumausainerikollisuus on monimutkainen ilmiö. Tutkimukset osoittavat, että päihteiden käytön ja rikollisuuden välinen suhde voi vaihdella ja muuttua ajan myötä. Kun halutaan ehkäistä tai vähentää huumausaineiden käyttöä, siitä aiheutuvia haittoja tai siihen liittyvää oheisrikollisuutta, kannattaa menetelmiä ja kohderyhmää valitessa muistaa, miten moniulotteisen ilmiön kanssa ollaan tekemisissä. Valitettavasti tämän ilmiön usein poliittisesti kiinnostavan luonteen vuoksi ”tietämättä tekeminen” ja interventiot ilman tietoon perustuvaa näyttöä ovat johtaneet useiden, jopa haitallisten toimien käyttöön. Toiminnan tavoitteet ovat tällöinkin voineet olla hyviä, mutta toteutetut toimet ovat saattaneet johtaa niukkojen resurssien väärään suuntaamiseen tai mikä pahempaa, ongelman pahenemiseen.

Huumausaineiden käyttö ja rikollisuus liittyvät toisiinsa, mutta suhde vaihtelee eri kohderyhmissä. Siksi tarvitaan räätälöityjä lähestymistapoja, jotka on mukautettu kohderyhmien tarpeiden mukaan. Jos kohderyhmässäsi ei vielä ole merkkejä ongelmallisesta käytöksestä, voit yrittää vaikuttaa joihinkin yleisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat sekä päihteidenkäyttöön että rikollisuuteen. Voit yrittää vaikuttaa esimerkiksi heikkoon koulumenestykseen sekä perheen vuorovaikutuksen ja arjenhallinnan ongelmiin, jotka ovat esimerkkejä riskitekijöistä. Jos kohderyhmällesi on jo aiheutunut haittoja päihteiden käytöstä ja se tekee rikoksia esimerkiksi ylläpitääkseen tätä käyttäytymistä, lähestymistapaa on muutettava.

Rikosten tekemiseen ja huumeidenkäyttöön johtavat polut ovat monimutkaisia ja monipolvisia. Kaikilla huumeiden käyttäjillä ei ilmene päihdesairauksia ja sosiaalisia haittoja. Sama koskee rikollista uraa. Murrosiässä tehdyistä rikoksista huolimatta suurin osa nuorista "kasvaa ulos" käyttäytymismallista ja moni lopettaa käytön kokonaan tai käyttää huumeita vain satunnaisesti. Kun tiedossa on, mikä vaikuttaa tähän kehitykseen ja miten nuoret ovat vuorovaikutuksessa keskenään, on mahdollista yrittää vaikuttaa kyseisiin prosesseihin.

Kohderyhmän nuorten tarpeiden arviointi on siis tärkeä askel. Kultainen sääntö onkin, että mitä parempi ymmärrys on, sitä tietoisempaa ja kohdennetumpaa työ voi olla ja sitä vaikuttavampia työn tulokset. Kansainväliset ja kansalliset arviointitutkimukset voivat olla hankesuunnittelun taustalla, mutta paikalliset tiedot ovat tärkeitä paikallisen tilanteen ymmärtämiseksi. On tärkeä muistaa sisällyttää suunnitteluun useita näkökulmia. Esimerkiksi vain poliisin tietoihin luottaminen voi vääristää ymmärrystä ongelmasta ja ohjata interventiota tavalla, joka ei ehkä heijasta koko kohderyhmän ja yhteisön ongelmia. On myös pidettävä mielessä kohderyhmän ikä- ja kehitysvaihe. Kymmenvuotiaat eivät ole samanlaisia kuin kuusitoistavuotiaat, ja heidän käyttäytymisnorminsa muuttuvat ajan myötä. Vertaispaine on tärkeämpi tekijä vanhemmassa ikäryhmässä.

Tässä käsikirjassa EUCPN esittelee erilaisia vaihtoehtoja muistuttamalla edelleen sen tärkeydestä, että erilaiset ongelmat vaativat erilaisia lähestymistapoja. Suomen puheenjohtajuuskauden teemaan huumausaineiden käyttö, siitä aiheutuvien haittojen ja siihen liittyvän oheisrikollisuuden ehkäisemiseksi ei ole olemassa yhtä valmista ratkaisua vaan useita erilaisia lähestymistapoja. Kun hankkeiden ja interventioiden kohderyhmä ja sen ongelmat on kartoitettu perusteellisesti, tulee **toimia sen mukaisesti**. Tunnistettujen tarpeiden ja ongelmien sovittaminen oikeaan toimintaan on välttämätöntä tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi. Kun tavoitteena on **ehkäistä** nuorten ongelmallista käyttäytymistä, **tässä tapauksessa huumeiden käyttöä, siitä aiheutuvia haittoja ja siihen liittyvää oheisrikollisuutta**, useat lähestymistavat ovat osoittaneet, että vaikuttavia keinoja on olemassa. Esimerkiksi perheen sisäisiin prosesseihin vaikuttaminen positiivisella tavalla voi edistää terveellistä ja turvallista käyttäytymistä nyt ja myöhemmissä elämänvaiheissa. Näitä vaikuttaviksi arvioituja lähestymistapoja on esitelty Xchange-ennaltaehkäisyrekisterissä,¹ näyttöpohjaisten ehkäisyinterventioiden online-tietokannassa.

Suuri osa tämän alan vaikuttamisesta ja interventioista keskittyy tarjoamaan tietoa ongelmallisen käyttäytymisen ja huumeiden käytön riskeistä. Tällaisissa interventioissa oletuksena on, että nuoret tekevät oikean valinnan saatuaan tiedon käyttäytymisensä mahdollisesti haitallisista ja vaarallisista seurauksista. Vaikka tällä oletuksella on varmasti nimellisarvoa, tutkimuksissa ei ole havaittu tiedon puutetta käyttöön vaikuttavaksi riskitekijäksi. Nämä lähestymistavat eivät saavuta tavoitettaan, koska ne eivät kohdistu huumeiden käytön kannalta merkityksellisiin tekijöihin. Ihmiset syövät myös esimerkiksi pikaruokaa, vaikka tietävät sen olevan epäterveellistä.

Vielä huolestuttavampaa on se, että nämä lähestymistavat voivat pahentaa ongelmaa. Jotkut nuoret saattavat tuntea vertaispainetta käyttäytyä tavalla, jota yrität ehkäistä, koska hankkeissa voidaan luoda vaikutelmaa, että ”kaikki tekevät sitä”. Lisäksi tällaiset hankkeet ja interventiot voivat pikemminkin herättää kiinnostuksen ja jotkut nuorista saattavat haluta ottaa riskin, vaikka he ovat täysin tietoisia haitallisista seurauksista.

Pelotuskeinojen käyttö ei poista ongelmaa eikä vähennä huumausaineiden käyttöä, vaan voi jopa pahentaa sitä. Pelotustaktiikoiden käyttö, joissa shokeeraavien kuvien näyttämällä tai roolipeliesityksillä pyritään ”herättelemään” ihmisiä pois huumeiden käytöstä, ei ole osoittautunut vaikuttavaksi eikä tehokkaaksi käyttäytymisen muuttamisessa. Tällaisten menetelmien käyttö on kiistanalaista jo pelkästään eettisistä syistä. Surullisenkuuluista esimerkki tästä lähestymistavasta on *Scared Straight* -ohjelma, jossa haavoittuvat nuoret vierailevat aikuisten vankiloissa. Ohjelman taustalla on ajatus siitä, että tutustumalla vankilan karuihin olosuhteisiin nuorten tulevaa rikosten tekemistä voidaan ehkäistä. Tällaisia menetelmiä on valitettavasti edelleen sovellettu EU:ssa huolimatta tieteellisistä arviointitutkimuksista, jotka osoittavat, että nämä lähestymistavat aiheuttavat enemmän haittaa kuin se, että ongelman ratkaisemiseksi ei tehtäisi mitään.

Jos kohderyhmän nuorilla on jo taustallaan huumausainerikoksia, käyttöön liittyvää oheisrikollisuutta ja päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja, tarvitaan muita lähestymistapoja kuin perinteisiä ehkäisykeinoja. **Haittojen vähentäminen** on yksi näistä lähestymistavoista, ja sen tarkoituksena on vähentää käytöstä mahdollisesti aiheutuvia haittoja. Päihteiden käyttäjän saamien terveyshyötyjen lisäksi haittojen vähentämishjelmat voivat auttaa vähentämään huumausainerikoksia ja turvattuuden tunnetta asuinalueilla ja naapurustoissa. Esimerkiksi huumeiden käyttöön

osoitetut huoneet voivat vähentää haittoja yhteisön tasolla, kun huumeroskat, julkiset haitat ja järjestyshäiriöt vähenevät.

Rikosten uusimisen ehkäiseminen on toinen lähestymistapa, joka kohdistuu ihmisiin, joiden kohdalla huumeiden käyttö on jo aiheuttanut haittoja ja ovat he ovat syyllistyneet rikoksiin käytön vuoksi esimerkiksi rahoittaakseen käyttöä. Tavoitteena on estää rikoksen uusiminen ja/tai hoitaa huumausaineiden käyttäjiä. Hyvä esimerkki tästä on terapeuttiset yhteisöt. Vankiloissa tämän lähestymistavan on osoitettu vähentävän rikosten uusimista.

Kaikille ongelmille ei tietenkään ole ratkaisuja, jotka olisi pystytty osoittamaan vaikuttaviksi tutkimuksella. Tutkimukseen perustuvan näytön puuttuessa on noudatettava varovaisuutta. Tällöin lähestymistavan pitäisi kuitenkin olla vähintäänkin teoreettisesti perusteltu. Kaikkia toimenpiteitä ja interventioita on kuitenkin arvioitava **kaikkien hankkeille asetettujen tavoitteiden ja tarkoitusten suhteen**. Hankkeen kohderyhmän käyttäytymisen tulisi muuttua. Hankkeissa, joissa tavoitteena on lisätä tietoisuutta, keskitytään arvioinnissa usein tiedon siirtoon ja vastaanottoon. Kohderyhmältä kysytään, kuinka hyvin se muistaa viestin. Tämä on vasta ensimmäinen askel. Todellinen kysymys on se, onko kohderyhmä muuttanut käyttäytymistään intervention tai hankkeen ansiosta.

TÄRKEÄT FAKTAT

Huumausaineisiin liittyvän oheisri- kollisuuden EHKÄISEMINEN

01

Tunnista, millaisen ilmiön ja kohderyhmän kanssa työskentelet...

Vältä ”tietämättä tekemistä” ja varmista, että keskityt oikeisiin ongelmiin ja syihin

- Huumeiden käytön ja rikollisuuden välinen suhde on monopolivinen ja dynaaminen; lähestymistapasi pitää vastata siihen
- Paikallinen todellisuus on moniulotteinen ja siihen liittyy monia tekijöitä; ymmärryksesi pitää vastata näihin
- Nuoret kasvavat, kypsyvät ja muuttuvat; myös toimintatapojesi tulee muuttua

02 ...ja toimi sen mukaisesti

Unohda pelkät hyvät aikomukset ja tee vaikuttavaa työtä.

- › Vastaa tunnistettuihin tarpeisiin ja ongelmiin lähestymistavoilla, jotka ovat vaikuttavia ja tehokkaita
- › Riskeistä tiedottaminen tai nuorten pelottelu viestin välittämiseksi voi olla hyödytöntä, ellei jopa haitallista
- › On olemassa tehokkaita, näyttöön perustuvia lähestymistapoja

03 Arvioi alusta alkaen

Kaikkia hankkeesi interventioita tulee arvioida, koska tämä auttaa tavoitteesi saavuttamisessa

- › Valmistelee perusteellinen toimintasuunnitelma ja arvioi koko prosessia
- › Vaikka ihmiset saattavat pitää hankkeessa tehdyistä interventioista, tämä ei tarkoita niiden vaikuttavuutta
- › Tavoitteenasi on käyttäytymisen muutos ja sitä tulee arvioida

JOHDANTO

Huumeiden ja rikollisuuden välinen suhde on ollut jatkuva huolenaihe nyky-yhteiskunnassa. Jatkuva huoli seuraavan sukupolven tilanteesta, nuorten huumeiden käytöstä sekä siihen liittyvästä oheisrikollisuudesta ovat olleet kiihkeän keskustelun kohteena, mitä tulisi tehdä tämän tyyppisten rikosten ehkäisemiseksi.² Vuoden 2019 jälkipuoliskolla puheenjohtajavaltio Suomi kiinnitti Euroopan rikoksantorjunta-verkoston huomion tähän aiheeseen. Suomi korosti näyttöön perustuvien lähestymistapojen tarvetta ja järjesti Euroopan rikoksantorjuntakilpailun (ECPA) etsiäkseen hyviä käytäntöjä Euroopan unionin jäsenmaista.

Huumeita ja siihen liittyvää oheisrikollisuutta koskeva kirjallisuus on laaja, mutta ei kaiken kattava.³ Huumausainerikollisuutta on myös tunnetusti vaikea määritellä, koska tämä johtaa väistämättä tämän monimutkaisen ilmiön pelkistykseen.⁴ Ihmiset voivat tehdä rikoksia esimerkiksi rahoittaakseen päihteiden käyttöä, ollessaan päihteiden vaikutuksen alaisina, huumausainemarkkinoiden laittoman luonteen vuoksi, syyllistyä huumausaineen käyttö- tai hallussapitorikokseen tai tehdä rikoksia ja käyttää huumeita osana laajempaa rikollista elämäntapaa.⁵ Samaan aikaan suurella määrällä erilaisia hankkeita, interventioita ja kampanjoita pyritään ehkäisemään huumeidenkäyttöä ja siihen liittyvää oheisrikollisuutta nuorten keskuudessa, koska yhteiset riski- ja suojatekijät ovat molempien taustalla. Siksi huumausainerikollisuus ymmärretään tässä käsikirjassa käytännöllisesti nuorten laittomana päihteiden käyttönä ja käyttöön liittyvänä oheisrikollisuutena.

Tästä monimutkaisuudesta huolimatta - tai ehkä *sen vuoksi* - tämän käsikirjan tarkoituksena on varustaa nuoria kohtaavia ja huumeita käyttävien nuorten kanssa työskenteleviä keinoilla, joita tarvitaan nuorten huumeiden käytön ehkäisemiseen tai käyttöön liittyvien haittojen ja rikosten vähentämiseen. Tämän yhteiskunnallisen huolenaiheen monimutkainen ja politisoitu luonne on johtanut useiden erilaisten ennaltaehkäisevien toimien lisääntymiseen. Hyvät tavoitteet ovat aina arvokkaita, mutta harvoissa hankkeissa niiden vaikuttavuutta on arvioitu perusteellisesti.⁶ Tähän sisältyy vaara, että niukkoja resursseja ohjataan tai käytetään väärin, ja se voi myös aiheuttaa tarpeetonta vahinkoa.⁷ Tällaista tulee välttää. Tästä syystä käsikirjassa korostetaan näyttöön perustuvan rikollisuuden ehkäisyn tärkeyttä. Edellä mainittujen virheiden välttämiseksi kaikissa päätöksissä toteuttaa rikollisuuden vähentämiseen tarkoitettua ohjelmaa tai politiikkaa tulee varmistaa, että parhaimmat käytettävissä olevat arvioidut hankkeet otetaan huomioon.⁸

Huumemarkkinoita ylläpitävät huumeiden kysyntä ja tarjonta. Vaikka kysyntä ja tarjonta kietoutuvat toisiinsa, tässä käsikirjassa käsitellään enimmäkseen ensiksi mainittua. Kaikki vuoden 2019 ECPA-kilpailun aikana kerätyt interventiot ja

hankkeet keskittyivät huumausaineiden käytön ja käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden ehkäisemiseen.⁹ Tässä oppaassa ei myöskään pureuduta ajankohtaisteen keskusteluun poliittisista aloitteista, jotka liittyvät huumausaineiden ja niiden käytön oikeudelliseen asemaan. Jotkut maat (esimerkiksi Luxemburg) ovat äskettäin ottaneet käyttöön lainsäädäntötoimia kansallisella tai muulla toimielinten tasolla muuttaen perusteellisesti huumausainepolitiikkansa luonnetta.

Niinpä keskusteltaessa huumausaineiden tai päihteiden käytön ehkäisemisestä, huumausaineen tai päihteen oikeudellinen asema ei ole oleellinen. Eurooppalaisen ennaltaehkäisyn opetussuunnitelman (European Prevention Curriculum, EUPC) mukaisesti päihteiden käytöllä tarkoitetaan "psykoaktiivisten aineiden käyttöä, jotka vaikuttavat tunteisiin, havaintoihin, ajatteluprosesseihin ja/tai käyttäytymiseen aineen käytön aikana".¹⁰ Tässä käsikirjassa ei käytetä sellaisia käsitteitä kuin päihteiden väärinkäyttö tai riippuvuus, koska ne saattavat vaikuttaa tuomitsevilta ja moniselitteisiltä. Sen sijaan käytämme EUPC:n mukaisesti termiä "päihdesairaus" viitaten päihteiden käyttöön, johon liittyy merkittäviä haittoja. Tämä on myös EU:n nykyisen huumausainepolitiikan mukaista, ja siinä korostetaan huumeuskysymyksen kansanterveydellistä lähestymistapaa.¹¹

Tämä käsikirja koostuu kolmesta osasta. Ensimmäkin määrittää sen soveltamisala ja tarkastellaan lähemmin huumausaineiden ja rikollisuuden suhdetta yleensä ja erityisesti nuorten osaa siinä. Toisessa osassa käsitellään kysymystä siitä, *mikä toimii* huumausainerikosten ehkäisemisessä, ja annetaan yleiskuva tehokkaista interventioista kohderyhmän mukaan. Kolmannessa osassa kuvataan ECPA-kilpailua ja liitteessä luetellaan kilpailuun osallistuneet projektit.

01 TUNNISTA, MILLAISEN ILMIÖN JA KOHDERYHMÄN KANSSA TYÖSKENTELET...

Huumeiden käytön ja rikollisuuden suhteeseen on kiinnitetty paljon huomiota. Tämä ei kuitenkaan välity moraaliseen paniikkiin perustuvassa viestinnässä. Tiedotusvälineissä raportoidaan huumausaineiden ”epidemiasta” tai ”taudista”, joihin sisältyy usein oletuksia huumeiden käytön ja rikollisuuden välisestä yhteydestä, mutta raporteissa ei oteta huomioon niiden todellista laajuutta ja suhdetta.¹² Lisäksi tiedotusvälineet korostavat yhtä erityistä polkua, minkä mukaan huumausaineiden käyttö johtaa rikollisuuteen. Tämä ajattelutapa perustuu useimmiten vääristyneeseen ymmärrykseen huumausaineiden käytöstä, mikä on melkein aina esitetty ongelmallisenä ja haittoja aiheuttavana.¹³ Tutkimuskirjallisuuden mukaan tämä hallitseva keskustelu ei ehkä pidä (aina) paikkaansa, vaan se antaa paljon monimutkaisemman kuvan tästä suhteesta.¹⁴ Tässä käsikirjassa autetaan purkamaan tätä yksioikoista näkemystä rikollisuuden ja huumausaineiden välisestä yhteydestä ja tarjotaan mahdollisia lähteitä, joista saa enemmän tietoa ehkäisevää työtä varten.

Muna vai kana?

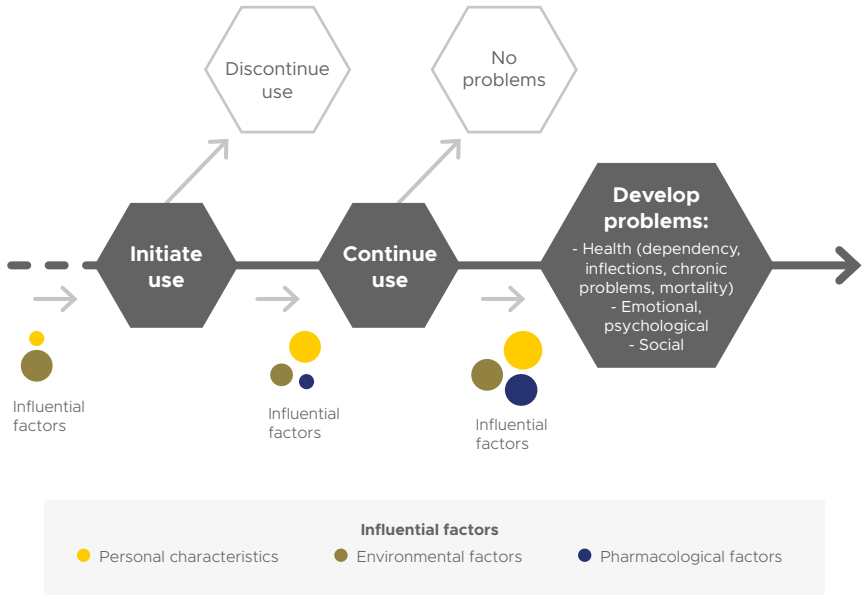
Tämän suhteen parissa työskentelevät ammattilaiset miettivät nopeasti: kumpi tuli ensin, muna vai kana ja miten voimme estää tai vähentää huumausainerikoksia? Vastaus ei ole suoraviivainen, kuten voitaisiin odottaa, vaan **se riippuu erityisestä ongelmasta ja paikallisesta tilanteesta.**

Lukuisat tutkijat ovat selvittäneet tätä suhdetta ja tehneet yleisiä päätelmiä.¹⁵ Asiasta kertyneen monialaisen tutkimustiedon varassa tutkijat ovat yhtä mieltä huumausaineiden käytön ja rikosten tekemisen välisestä suhteesta, vaikkakin kumpi tahansa voi ilmetä ilman toista. Syy-yhteyteen liittyviä eroavuuksia ilmenee.¹⁶ Huumausaineiden käytön ja rikollisen toiminnan välillä on huomattava korrelaatio, mutta tutkimus ei osoita selkeää näyttöä syy-yhteydestä. Lyhyesti sanottuna, vaikka huumausaineiden käyttö ja rikollisuus ovat läheisessä yhteydessä toisiinsa, kaikki huumausaineiden käyttäjät eivät tee rikoksia.¹⁷ **Näiden havaintojen merkitys on seuraava: kohderyhmien suhteet poikkeavat toisistaan ja tämä edellyttää räätälöityjä lähestymistapoja. Samat kehitykseen liittyvät riskitekijät voivat aiheuttaa rikollista käyttäytymistä ja päihteiden käyttöä nuorten keskuudessa, mutta toisaalta päihteiden käyttö voidaan - mutta ei välttämättä - liittää huumausainerikollisuuteen.**

Erilaiset reitit, erilaiset lähestymistavat

Tärkeä argumentti tätä muuttuvaa suhdetta kuvaamaan liittyy sekä huumausaineiden käytön että rikosten tekemisen "uran" ja reittien monimutkaisuuteen ja muuttuvaan luonteeseen.¹⁸ Kaikki ihmiset eivät kulje samaa ongelmallista reittiä huumausaineisiin ja rikollisuuteen, ja ikä on erityisen tärkeä tekijä.¹⁹ Seuraavaksi tarkastellaan tätä monimutkaista, vuorovaikutteista ja kehitykseen liittyvää kysymystä.

Nuorten käyttö saa erilaisia muotoja, kun nuoret käyttävät eri tyyppisiä huumeita, lopettavat tai jatkavat käyttöä tai viihdekäyttö muuttuu pysyväksi käytöksi ja alkaa aiheuttaa haittoja ja päihdesairauksia.²⁰ Useat henkilökohtaiset, ympäristölliset ja farmakologiset tekijät vaikuttavat siihen, aloittavatko nuoret päihteiden käytön, jatkavatko he käyttöä ja kehittykö heille tästä mahdollisesti ongelmia. Tämän polun vaiheesta riippuen näillä tekijöillä on erilainen vaikutus ja myös käyttötyyppiin liittyvät haitat vaihtelevat.²¹ Loogisesti, tämä vaikuttaa myös rikolliseen käyttäytymiseen.

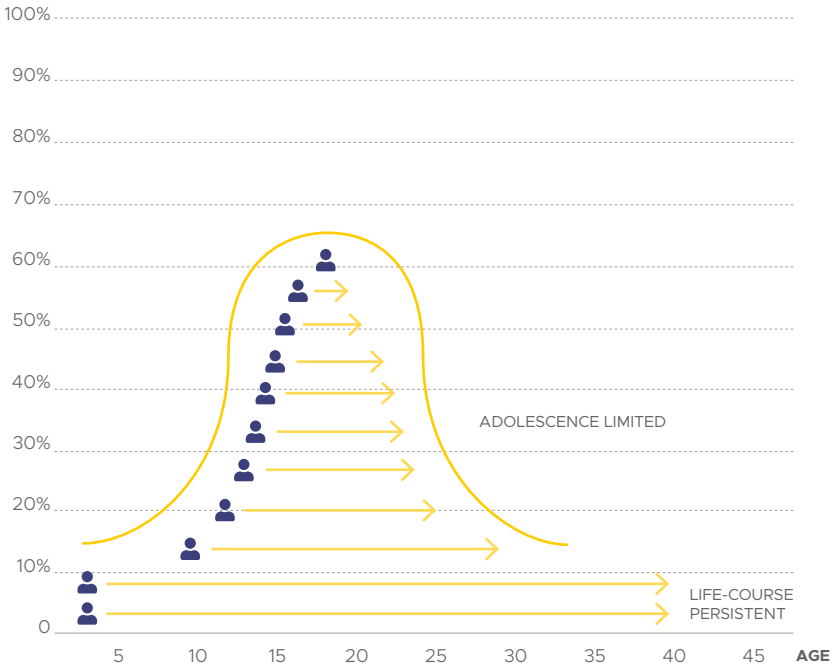

Kuva 1 Päihteiden käyttöpolut.

Lähde: EMCDDA, *European Prevention Curriculum*, 2019.

Samoin Terrie E. Moffittin uraauurtava työ ja muut rikollisuuden elämäntulkua koskevat teoriat ovat saaneet meidät tietoisiksi ikä-rikos-käyrästä: elämäntulun kuviosta, jossa rikosten tekeminen osoittaa huippua teini-ikäisen lopulla ja laskua koko aikuisuuden ajan. Nämä murrosikään rajoittuneet rikoksentekijät tekevät useimmiten rikoksia teini-ikäisenä ja "kasvavat siitä ulos". Pieni ryhmä toistuvasti rikoksia tekevästä nuorista jatkaa rikollista polkuaan täysi-ikäisinä; he ovat todennäköisemmin aloittaneet rikosten teon aikaisemmin ja vastaavat suurimmasta osasta tehdyistä rikoksista.²² Huumausaineiden käytön ja näiden erityyppisten rikoksentekijöiden välinen suhde on erilainen, kuten myös taustalla olevat tekijät.²³

PREVALENCE ANTISOCIAL BEHAVIOR

Kuva 2 Ikä-rikos-käyrä. *Lähde: Moffitt, 1993.*

Kun otetaan huomioon molemmat reitit, ennaltaehkäisyssä tulisi ottaa huomioon elämän eri vaiheet ja vastaavat tekijät, jotka vaikuttavat päihteiden käyttöön ja/tai rikollisuuteen.

Tässä käsikirjassa painotetaan huomion kiinnittämistä nuoren kehitys- ja ikävaiheisiin, etenkin kun keskustellaan tarpeesta tuntee kohderyhmä (katso osa 1, "Ongelman ymmärtäminen") ja arvioida ennaltaehkäiseviä toimia (osa 2). Nyt on tärkeä pitää mielessä, että joillain nuorilla on suurempi todennäköisyys riskikäyttäytymiseen.²⁴ Nuoruusikä on sinänsä riskitekijä,²⁵ mutta "haavoittuvassa asemassa" olevat nuoret ovat alttiimpia monenlaisille ongelmille, jotka johtuvat esimerkiksi sosiaalis-taloudellisesta eriarvoisuudesta, koulunkäynnin keskeyttämisestä tai heikosta impulssinhallinnasta.²⁶ Näillä ryhmillä on tietysti erilaisia ja ylimääräisiä tarpeita, joihin on puututtava ennaltaehkäisyn keinoin.

Rikollisuus ja päihteiden käyttö nuorten keskuudessa

Nyt kun tutkimusten perusteella on osoitettu, että päihteiden käytön ja rikollisuuden väliset polut ovat erittäin monimutkaisia, voidaan ymmärtää, miksi tarvitaan räätälöityjä lähestymistapoja. Jos suunnitellun intervention kohderyhmänä ovat lapset tai nuoret, joilla ei ole erityisiä merkkejä ongelmallisesta tai haitallisesta käytöksestä, ja tavoitteena on ehkäistä huumausaineiden käyttöön liittyvää oheisrikollisuutta ja huumausaineiden käytön aloittamista, on mahdollista kohdistaa huomio samoihin taustalla oleviin riskitekijöihin.²⁷ Molempia voidaan estää keskittymällä riskitekijöihin, jotka on yksilöity ennustaviksi tekijöiksi sekä käytön aloittamiselle että rikollisuuteen päätymiselle, kuten myös muunlaiselle ongelmakäyttäytymiselle. Entistä suuremmissa osassa tutkimuksia on osoitettu, että **yhteiset tekijät ohjaavat sekä rikoksiin syyllymistä että huumausaineiden käytön** aloittamista.²⁸ Näitä tekijöitä kutsutaan tyypillisesti riski- ja suojatekijöiksi. Riskitekijät ennakoivat lisääntyneen rikoksen ja/tai huumausaineiden käytön todennäköisyyden, kun taas suojatekijät ennustavat päinvastaista.²⁹ Näiden psykologisten, sosiologisten, ympäristöön liittyvien tai biologisten tekijöiden kasautuminen voi johtaa päihteiden käyttöön ja/tai rikollisuuteen.³⁰ Nämä yleiset riski- ja suojatekijät on kuvattu seuraavassa taulukossa.

Oheisrikollisuus päihteiden käyttäjien keskuudessa

Keskittymisellä esimerkiksi koulusaavutuksiin tai varhaiseen epäsosiaaliseen käyttäytymiseen on vain vähän vaikutusta, jos nuoren todellinen ongelmakäyttäytyminen on jo alkanut. Lisäksi tämä ilmenee myös vanhemmassa ikäryhmässä, mikä tekee joistakin lähestymistavoista vähemmän tehokkaita. **Jos työskentelet ihmisten kanssa, jotka jo kokevat päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja tai jotka tekevät sen vuoksi toistuvasti rikoksia, muut kuin perinteiset ehkäisymenetelmät ovat suositeltavia. Tutkimukset osoittavat, että haittojen vähentämisellä ja hoitointerventioilla voi olla enemmän hyötyä huumeiden käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden vähentämisessä näiden väestöryhmien keskuudessa.**³¹

Esimerkiksi huumausaine-rikollisuus-suhteen vahvuus vaihtelee käytetyn huumausaineen mukaan. Bennet kumppaneineen osoittaa 30 eri tutkimuksen meta-analysissä, että rikoksenteon todennäköisyys on suurempi crackin käyttäjillä kuin henkilöillä, jotka eivät käytä huumausaineita, ja tämä todennäköisyys

Riskitekijät		
	Yhteisö	Huumausaineiden saatavuus
		Huumausaineiden käyttöä, aseita ja rikollisuutta säätelevät yhteisön lait ja normit
		Väestön liikkuvuus ja muuttoliike
		Matala naapuruston koheesio ja yhteisön epäjärjestys
		Äärimmäinen taloudellinen puute
	Perhe	Ongelmakäyttäytyminen perhehistoriassa
		Perheen arjen hallintaan liittyvät ongelmat
		Perhekonflikti
		Vanhempien suotuisa asenne ja osallistuminen ongelmakäyttäytymiseen
	Koulu	Peruskoulun loppuvaiheessa alkava koulutuksen epäonnistuminen
		Kouluun sitoutumisen puute
	Vertaisryhmä ja henkilökohtainen	Ystävät, jotka osallistuvat ongelmakäyttäytymiseen
		Jengiin osallistuminen
		Varhainen ja jatkuva epäsosiaalinen käyttäytyminen
		Ihannoiva asenne ongelmakäyttäytymiseen
		Ongelmakäyttäytymisen varhainen aloittaminen
		Perintötekijät
Suojaavat tekijät		
		Kognitiiviset taidot
		Sosiaaliset ja käyttäytymistaidot
		Usko tulevaisuuteen
		Prososiaaliset normi
		Mahdollisuudet positiiviseen sosiaaliseen osallistumiseen
		Tunnustus positiivisesta käytöksestä
		Sitoutuminen muihin prososiaalsiin henkilöihin
		Terveet ja selkeät käyttäytymisstandardit

Kuva 3 Yhteiset tekijät. Mukautettu julkaisusta Fagan, et al., 2018, 10-2.

on myös suurempi heroisiin tai kokaiiniin käyttäjien keskuudessa. Lisäksi samassa tutkimuksessa todettiin crackillä, heroiinilla ja kokaiinilla olevan suurempi yhteys tuloja tuottaville omaisuusrikoksille verrattuna muun tyyppiisiin rikoksiin (esimerkiksi systeemiin rikoksiin).³² Huuhausaineen tyyppiin lisäksi myös persoonallisuusominaisuuksiin, sosiaaliseen rakenteeseen ja lääkkeen farmakologisiin vaikutuksiin vaikuttavien tekijöiden yhdistelmä vaikuttaa todennäköisimmin huuhausaineiden käytön ja rikollisuuden väliseen suhteeseen.³³ Lisäksi paikalliset huuhausainepoliitikat vaikuttavat siihen, minkä tyyppiset rikokset ovat yleisimpiä.

Engelman ymmärtäminen

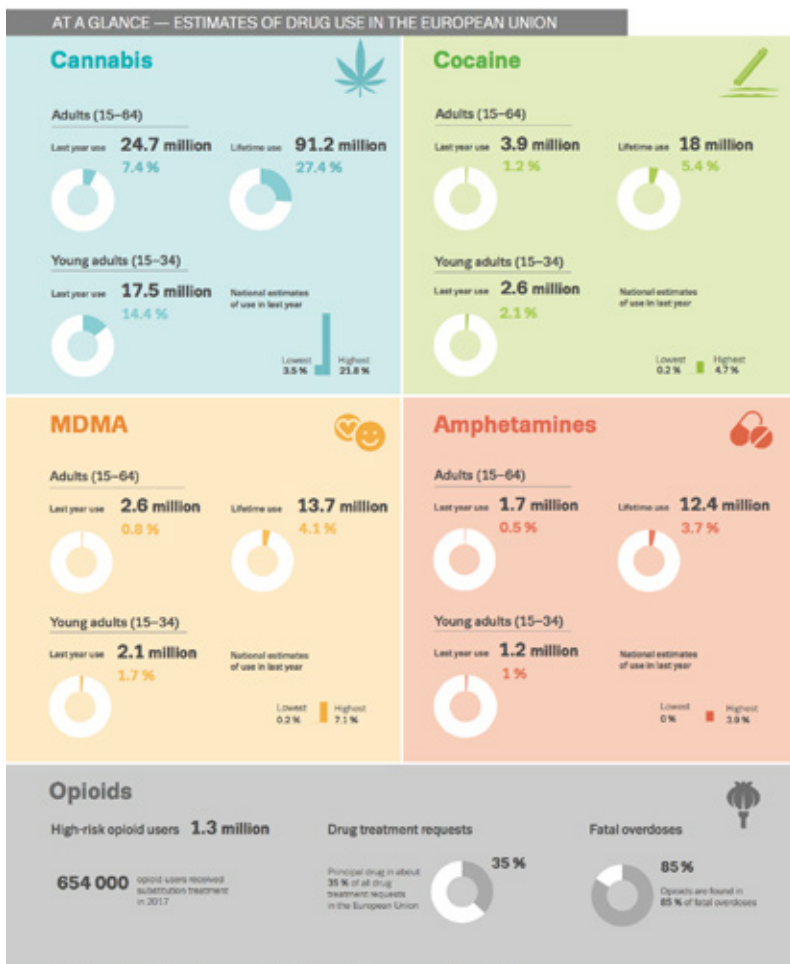
Lähtötilanteen kartoittaminen on välttämätön ensiaskel kaikille ehkäisytöille ja tarpeiden arvioinnille.³⁴ Kultainen sääntö on, että mitä hienojakoisempaa tietoa on saatavilla, sen kohdennetumpaa ja vaikuttavampaa työtä voidaan tehdä. Tarkoituksena ei ole hukuttaa lukijaa ylenmääräiseen tietoon, vaan käsikirjasta löytyy lähdeviitteitä ja mahdollisia lisäresursseja hankkeiden suunnitteluun.

Euroopan huuhausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA) on tärkein EU:n laajuisten vertailukelpoisten tietojen toimittaja huuhausaineiden käyttötilanteesta Euroopan tasolla. Virasto julkaisee joka vuosi European Drug Report³⁶-raportin, jossa analysoidaan huuhausainetilanteen viimeisimpiä suuntauksia ja toimenpiteitä Euroopan tilanteeseen.³⁷ Yhdessä tämän analyttisen raportin kanssa tarkempia tietoja jokaisesta EU:n jäsenvaltiosta annetaan maakohtaisissa raporteissa.³⁸ Nämä raportit julkaistaan interaktiivisessa muodossa

Sanasto³⁵

- > Prevalenssi: huumeidenkäytön levinneisyys eli arvioitu käyttäjien määrä väestöstä
- > Elinikäinen prevalenssi / elinikäinen kokeilu: mikä tahansa huumeiden käyttö ihmisen elämän aikana
- > Prevalenssi viimeisten 12 kuukauden aikana / viimeaikainen käyttö: mikä tahansa huumeiden käyttö edellisen vuoden aikana
- > Prevalenssi viimeisten 30 päivän aikana / nykyinen käyttö: mikä tahansa huumeiden käyttö edellisen kuukauden aikana

ja helposti saatavilla olevina asiakirjoina, joista löytyy tietoja huumausaineiden käyttötilanteesta, ongelmakäytöstä, kansallisesta huumausainepolitiikasta, ennaltaehkäisytoista jne. EMCDDA julkaisee myös tietoaineistot tilastotiedotteessaan.³⁹ Tällä tavalla voit tutkia tietoja itse ja tarkastella esimerkiksi edellisen kuukauden aikaista kannabiksen käytön yleisyyttä 15–24-vuotiaiden keskuudessa.⁴⁰

Kuva 4 Yleiskuvaus - arviot huumausaineiden käytöstä Euroopan unionissa.

Lähde: EMCDDA, *European Drug Report 2019*, 2019.

Analysoimalla huumausaineiden käytön yleisyyttä ja malleja EMCDDA yhdistää aggregoidut tiedot useista itseilmoitetuista tietolähteistä, kuten kansallisista ja koulujen huumausainekyselyistä.⁴¹ Kuvassa 4 on yleiskuva arvioidusta huumausaineiden käytöstä EU:ssa sekä aikuisten (15–64-vuotiaat) että nuorten aikuisten (15–34-vuotiaat) keskuudessa.

ESPAD

Yhteistyössä EMCDDA:n kanssa laadittu alkoholin ja muiden huumausaineiden eurooppalainen koulukyselyhanke (ESPAD)⁴² on myös tärkeä tietolähde, ja se tarjoaa erityisesti vertailukelpoisia tietoja päihteiden käytöstä 15–16-vuotiaiden opiskelijoiden keskuudessa Euroopan maissa.⁴³ Eurooppalaisen huumausaineraportin tavoin ESPAD:n tulokset kootaan raporttiin ja aineistot julkaistaan myös verkossa.⁴⁴

Kysely toteutettiin kuudennen kerran vuonna 2015, jolloin oli myös sen 20. vuosipäivä. Kyselyn tulokset tarjoavat ainutlaatuisen mahdollisuuden tunnistaa käytön pitkäaikaiset trendit vuodesta 1995 lähtien. Esimerkiksi kannabiksen elinikäisen ja nykyisen käytön kehityssuuntauokset vuosina 1995–2015 kasvoivat 11 prosentista 17 prosenttiin ja neljästä (4) prosentista seitsemään (7) prosenttiin. Neljän vuoden välein suoritettava kysely antaa monivaihteisemmän kuvan: vuodesta 2003 luvut osoittavat kannabiksen prevalenssin vähentyneen. Tämän ajallisen analyysin lisäksi ESPAD-tutkimus raportoi myös monien huumausaineiden käytöstä ja päihteiden käytön ehdollisista todennäköisyyksistä.⁴⁵

Paikalliset realiteetit

Edellä käsitellyt yleisen tason tietokokonaisuudet ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n alueella tapahtuvan huumausaineiden käyttötilanteen ymmärtämiseksi, mutta lisätietoja tarvitaan ennaltaehkäisytoimista tiedottamiseksi ja paikallisten tarpeiden arvioimiseksi. Kansallisia ja/tai paikallisia tietoja on saatavana kaikissa maissa. Kannattaa kuitenkin olla varovainen käytettäessä Kansallisia tietoja paikallisten hankkeiden suunnitteluun. Ne saattavat tukea kohdeyhteisön tarpeiden tunnistamista, mutta työskenteleminen paikallisella tasolla vaatii paikallisten tarpeiden arvioinnin. Sinun tulisi kerätä ja analysoida uutta tietoa kvantitatiivisilla ja kvalitatiivisilla menetelmillä ja eri lähestymistavoilla toimintasuunnitelman laatimiseksi.⁴⁶ Tämä ei vain mahdollista kohdennettua lähestymistapaa ja ymmärrystä, vaan auttaa myös

arvioimaan ennaltaehkäiseviä toimia. Lisäksi se varmistaa, että suunniteltu interventio perustuu tutkittuun tietoon ja kohdistuu oikeisiin ongelmiin ja syihin, eikä ole pelkkää "tietämättä tekemistä".⁴⁷

Tässä vaiheessa kannattaa sisällyttää useita näkökulmia ja tietolähteitä. Intervention rakentaminen esimerkiksi vain poliisin tietojen perusteella ei välttämättä heijasta kaikkien yhteisön toimijoiden näkökulmia ja tarpeita. Kokonaisvaltaisen ymmärryksen

Tarpeidenarviointi:⁵⁰

Päihteiden käyttöön liittyvän politiikan ja lainsäädännön tuntemus: toimintaa tulisi ohjata sovellettavan huumausaineisiin liittyvän politiikan ja lainsäädännön perusteella.

Päihteiden käytön ja yhteisön tarpeiden arviointi: arvioi päihteiden käyttötilannetta väestössä tai tietyissä alaryhmissä. Luottaminen oletuksiin tai ideologiaan ei riitä ennalta ehkäisevän toiminnan käynnistämiseksi.

Tarpeen kuvaaminen - intervention perusteleminen: yhteisön tarpeiden arvioinnin tulokset dokumentoidaan ja kontekstualisoidaan toimenpiteiden tarpeen perustelemiseksi. Tutkimalla muita olemassa olevia ehkäisytoimenpiteitä tai käytäntöjä voidaan ymmärtää, kuinka toiminta voi täydentää nykyisiä palveluita ja ainakin estää päällekkäisyydet.

Kohderyhmän ymmärtäminen: mahdollisesta kohdeväestöstä on kerättävä yksityiskohtaisempia tietoja, kuten tietoa riskeistä ja suojaiteijöistä, sekä kohderyhmän kulttuurista ja arjesta.

Mielenkiintoinen väline, joka edellyttää tietysti paikallista mukauttamista, on Communities that Care -nuorisokysely. Tämä kysely on ladattavissa ilmaiseksi osoitteesta: <https://www.communitiesthatcare.net/userfiles/files/2014CTCYS.pdf>

saamiseksi on kuultava muita keskeisiä sidosryhmiä ja itse kohderyhmää. On hyvä tietää, minkä tyyppistä huumausainetta kukin kohderyhmä käyttää yleisimmin ja tietämys huumausaineiden käyttömiljööstä on tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että interventio vastaa kohderyhmän tilanteeseen ja ongelmiin.⁴⁸ Nuorten aktiivinen osallistaminen voi auttaa sekä tarpeiden arvioinnissa että toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.⁴⁹

Eurooppalainen ennaltaehkäisyn opetussuunnitelma (European Prevention Curriculum) EUPC korostaa toistuvasti, että kohderyhmän ymmärtäminen on tärkeää. Jokainen vaihe liittyy tiettyyn joukkoon älyllisiä kykyjä, kuten kielen kehitys, kognitiivinen, emotionaalinen ja psykologinen toiminta ja sosiaaliset taidot. Työskentely näiden vaiheiden parissa on välttämätön edellytys onnistumiselle.⁵¹ Lisäksi käyttäytymiseen vaikuttavat tekijät vaihtelevat lapsen tai nuoren eri kehitysvaiheissa.⁵² Esimerkiksi vanhempien vaikutus on voimakkaampaa ns. keskilapsuuden vaiheessa kuin (varhaisen) murrosiän aikana. Jälkimmäisen ajanjakson aikana ikätoverien vaikutus on lisääntynyt ja he vaikuttavat käyttäytymiseen. Käyttäytymisen muuttamiseen tarvittavien (oikeiden) motivoivien tekijöiden löytäminen helpottaa tavoitteeseen pääsemistä.

Yksi tärkeimmistä askeleista on ymmärtää, mikä vaikuttaa lapsiin tai murrosikäisiin kulloisessakin kehitysvaiheessa, jos halutaan ehkäistä tehokkaasti ongelmakäyttäytymistä.⁵³

02

...JA TOIMI SEN MUKAISESTI

Tämän käsikirjan toisessa osassa keskustellaan useista huumeisiin liittyvän rikollisuuden ehkäisemiseen tähtäävistä toimista. Huumeisiin liittyvä rikollisuuden ehkäiseminen ymmärretään tässä käsikirjassa toisaalta nuorten ongelmakäyttäytymisen ehkäisemisenä ja toisaalta huumeita käyttävien oheisrikollisuuden torjumisena. (katso Osa 1). Käsikirjassa esitellään vain joitakin interventioita, koska kaikkien toimintojen kattaminen olisi liian perinpohjaista. Aiheen politisoitu luonne on johtanut interventioiden leviämiseen koko Euroopan unionissa. Valitettavasti kaikki luvatut toiminnot eivät toteudu, mutta "ainakin jotain tehdään nyt".⁵⁴

Joitakin EUCPN:n parhaiden käytäntöjen konferenssissa esiteltyjä hankkeita nostetaan esille tässä osiossa ja loput esitellään lyhyesti liitteessä. Tässä osiossa keskustellaan useimpien hankkeiden taustalla olevia periaatteista ja myös joistakin niiden esiin tuomista sudenkuopista. Samalla tarjoamme vaihtoehtoja huumausainerikollisuuteen, tarkemmin huumeiden käyttöön ja siihen liittyvään oheisrikollisuuteen puuttumiseksi ja ehkäisemiseksi.⁵⁵ Kuten ensimmäisessä osassa keskusteltiin, huumeiden käytön ja rikollisuuden välisissä suhteissa on eroja ryhmien välillä ja niiden sisällä, ja tämä edellyttää erilaisia lähestymistapoja. Tässä keskitytään kahteen toimintoon:

1. Nuorten ongelmakäyttäytymisen ehkäiseminen;
2. Huumausainerikosten ehkäiseminen päihteiden käyttäjien keskuudessa.

Nuorten ongelmakäyttötymisen ehkäiseminen

Ennaltaehkäisyä koskeva tutkimus on perustellusti oma alansa.⁵⁶ Käyttötymisen muutosta korostetaan lopputuloksena, ja näyttöön perustuvilla ennaltaehkäisevillä toimilla keskitytään vähentämään riskitekijöitä ja tehostamaan suojaavia tekijöitä useilla elämäalueilla, kuten yksilötasolla, ikätoverien joukossa, perheessä, ympäristössä ja yhteisössä.⁵⁷ Kuva 5 kattaa suurimman osan näistä erityisesti päihteiden käyttöä lisäävistä tekijöistä, mutta käsikirjassa on jo todettu, että monet niistä lisäävät myös rikoksen tekemisen todennäköisyyttä. Mielenkiintoista on, että tiedon puute päihteiden käytön vaaroista ja seurauksista ei ole yksi näistä tekijöistä.⁵⁸

On tärkeää tietää, että yksi ainoa tekijä ei aiheuta ongelmakäyttötymistä, vaan se on useiden tekijöiden yhdistelmä. Joillekin "haavoituville nuorille" tämä yhdistelmä toimii kumulatiivisesti ja tekee heistä yleistä väestöä riskialttiimman. Tämä edellyttää heidän tilanteensa entistä parempaa ymmärtämistä. Lisäksi on pohdittava kohderyhmän kehitysvaihetta ja arvioitava, mitkä tekijät vaikuttavat eniten käyttötymiseen kyseisenä aikana.⁵⁹

Kuva 5 Riskitekijät, joihin voidaan puuttua ehkäisytöimenpiteillä.
 Lähde: EMCDDA, *European Prevention Curriculum, 2019, 35.*

Search for programmes

by age group by setting by outcomes targeted by risk factor

Enter search terms...

Reset search form

All All All All

List of programmes

Programme title †	Date added	Countries where evaluated	Xchange rating
Planet Youth - "The Icelandic Model": application of environmental prevention principles based on a systematic local assessment of risk and protective factors	27.02.2020	Iceland	Additional studies recommended
Empecemos (let's start) - an indicated prevention programme for children with early-onset conduct problems, their families and teachers	26.02.2020	Spain	Additional studies recommended
My Healthy Diary - a school-based programme to enhance subjective well-being and health by strengthening emotional and social skills and parent-child relationships	19.02.2020	Italy	Additional studies recommended
Life Skills Training in Lombardy (LST) - a classroom-based universal prevention programme to reduce the long-term risk of alcohol, tobacco and drugs in middle-school	04.12.2019	Italy, Spain, USA	Additional studies recommended

Kuva 6 Xchange Prevention Registry. Lähde: EMCDDA, 2020.

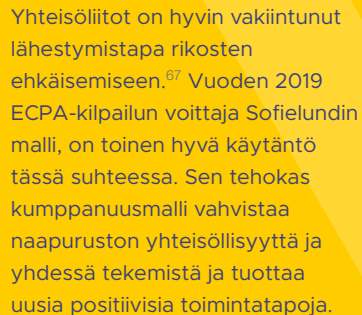
Tutkimuksen ja käytännön pohjalta on tehty useita ponnisteluja suuntaviivojen ja standardien luomiseksi tehokasta päihteiden käytön ehkäisemistä varten. EMCDDA julkaisi hiljattain *European Prevention Curriculumin*⁶⁰, joka perustuu viraston ja Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipoliitikan toimiston (UNODC) aikaisempaan työhön.⁶¹ Painopiste on päihteiden käytön ja siihen liittyvien ongelmien ehkäisemisessä, mutta sitä voidaan soveltaa myös muuhun riskialttiiseen käyttäytymiseen, kuten rikollisuuteen ja epäsosiaaliseen käyttäytymiseen. Se tarjoaa johdannon ennaltaehkäisevään tutkimukseen, korostaa avainkäsitteitä useiden lähestymistapojen tehokkuudesta ja tarjoaa oikeat työkalut tällä alalla työskentelemiseen.

EMCCDA:lla on myös useita muita mielenkiintoisia työkaluja. Hyvien käytäntöjen portaalista⁶² löytyy tietoja näyttöön perustuvista lähestymistavoista, kansallisista ja kansainvälisistä standardeista ja ohjeista, helposti saatavilla olevista politiikan ja käytännön ohjeista liittyen useisiin aiheisiin, välineitä ohjelmien arvioimiseksi ja paljon

muuta. Xchange Prevention Registry⁶³ on erityisen tärkeä, koska se on arvioitujen käytäntöjen arkisto Euroopassa, ja sinne tallennetuilla hankkeilla on osoitettu olleen positiivisia ehkäiseviä vaikutuksia rikollisuuteen ja päihteiden käyttöön. Haku voidaan rajata iän, aseman (koulu, perhe, yhteisö jne.), kohdennettujen tulosten ja riskitekijöiden perusteella. Rekisteri näyttää sitten arviointitutkimusten tulokset ja mielenkiintoisella tavalla lisätietoja hankkeen tai intervention toteuttamisen kokemuksista, kohdatuista esteistä ja niiden ratkaisemisesta.⁶⁴

Paras esimerkki näyttöön perustuvasta lähestymistavasta huumausainerikoksiin on ”huolehtivat yhteisöt” eli *Communities that Care* (CtC).⁶⁵ CtC on pikemminkin yhteisösuunnittelujärjestelmä eikä interventio. Sen tavoitteena on estää nuorten monenlaista ongelmakäyttäytymistä, kuten rikollisuutta ja päihteiden käyttöä, keskittymällä yhteisössä tunnistettuihin yleisiin riski- ja suojatekijöihin. Näihin vaikutetaan luomalla yhteisöliittoja (community coalitions), jotka tukevat ja käyttävät manuaalisesti näyttöön perustuvia ohjelmia.⁶⁶ Tätä Yhdysvalloista peräisin oleva yhteisössä toteutettavaa strategiaa on sovellettu useissa EU:n jäsenvaltioissa, kuten Saksassa, Alankomaissa ja Ruotsissa.

Yksi CtC:n tärkeimmistä näkökohdista on se, että paikallisesti tunnistettuihin riskitekijöihin vaikutetaan interventioilla ja menetelmillä, joilla vähennetään riskejä. **Perheisiin kohdistuvat interventiot** ovat tässä (kustannus)tehokkain lähestymistapa.⁶⁸ Vanhemmuuteen liittyvien taitojen parantaminen ja vanhempien tukeminen ankarista kasvatuskeinoista luopumiseen ovat osa näitä toimenpiteitä.⁶⁹ Terveellistä käyttäytymistä edistetään vaikuttamalla positiivisesti perheen sisäisiin prosesseihin ja tämä estää ongelmakäyttäytymisen kehittymistä nyt ja myöhemmissä elämän vaiheissa. Triple-P ja Positive Parenting Program on esimerkkejä tällaisista ohjelmista. Ohjelman tarkoituksena on estää lasten käyttäytymis-, tunne- ja kehitysongelmia tukemalla vanhempia:

Yhteisöliitot on hyvin vakiintunut lähestymistapa rikosten ehkäisemiseen.⁶⁷ Vuoden 2019 ECPA-kiilpailun voittaja Sofielundin malli, on toinen hyvä käytäntö tässä suhteessa. Sen tehokas kumppanuusmalli vahvistaa naapuruston yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemistä ja tuottaa uusia positiivisia toimintatapoja.

- varmistamaan turvallinen ja kiinnostava kasvuympäristö;
- luomaan positiivinen oppimisympäristö;
- käyttämään vakuuttavaa kurinpitoa ja asettamaan rajoja;
- asettamaan realistisia odotuksia; ja
- huolehtimaan itsestään vanhempina.⁷⁰

Myös kouluissa toteutetut ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat osoittautuneet vaikuttaviksi ja tehokkaiksi. Esimerkkejä ovat prososiaalisen käyttäytymisen palkitseminen ns. keskilapsuudessa ja kieltäytymistaitojen vahvistaminen vertaispaineen kestämiseksi myöhäismurrosiässä. Kouluissa toteutettavilta ohjelmilta ei voi odottaa koulujen laajuisia vaikutuksia, koska niitä toteutetaan useassa eri ikäryhmissä.⁷¹ Tunnettu ja vaikuttava esimerkki on hyvän käyttäytymisen peli, luokahuoneessa tapahtuva käyttäytymisenhallintastrategia, joka toimii 6–10-vuotiaiden kanssa ja voidaan toteuttaa normaalin opetussuunnitelman rinnalla. Täällä lapset oppivat ottamaan oppilaan roolin pelissä, joka palkitsee sekä yksittäisten opiskelijoiden että heidän joukkueidensa positiivisen käytöksen. Sääntöjen laatimisen jälkeen nämä oppilaat oppivat käyttäytymään sääntöjen mukaisesti ja työskentelemään yhdessä ryhmässä. Samalla heitä pyydetään seuraamaan omaa ja ryhmän käyttäytymistä. Peli on aluksi erittäin ennustettavissa ja oppilaat saavat välittömän vahvistuksen, mutta muuttuu vähitellen ennakoimattomaksi ja vahvistus tulee viiveellä, jotta lapset oppivat, että hyvää käyttäytymistä odotetaan aina ja kaikkialla".⁷²

Työskenneltäessä **haavoittuvien nuorten kanssa** on tehokkaampaa etsiä ja lähestyä heitä itse kuin odottaa heidän hakevan tukea. Edellä kuvattujen interventtioiden lisäksi ohjelmat, joiden tarkoituksena on kehittää impulssikontrollia tai parantaa keskittymistä koulusuorituksiin ovat tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita lähestymistapoja tälle kohderyhmälle.⁷³ On tärkeä luoda avoin ja positiivinen ympäristö, jotta kohderyhmä ei leimaantuisi ohjelmaan osallistumisen takia. Luottamuksellisuutta ja ulkoista viestintää koskevat säännöt ovat tässä ratkaisevan tärkeitä.⁷⁴ (Rapport Rachele)

Ympäristöstrategiat ovat toinen joukko toimia, jotka ovat osoittaneet tehokkuutensa. Sen sijaan, että keskityttäisiin ihmisten normien, asenteiden tai tapojen muuttamiseen, tämä lähestymistapa muuttaa ympäristöä.⁷⁵ Ympäristötoimenpiteillä yritetään vähentää epäterveellisiä ja riskialttiita käyttäytymismahdollisuuksia ja edistää parempia vaihtoehtoja.⁷⁶ Esimerkiksi poliisin läsnäolo ongelma-alueilla lisää poliisin näkyvyyttä ja saattaa tätä kautta lisätä ihmisten lainkuuliaista käyttäytymistä.⁷⁷ Muita esimerkkejä voivat olla kaupunkisuunnittelu ja naapuruston uudistaminen heikoimmassa asemassa olevilla alueilla.⁷⁸

Oikean ratkaisun liittäminen tunnistettuun ongelmaan näyttää suoraviivaiselta, mutta käytännössä on todettu, että ennaltaehkäisevät toimet toteutetaan usein intuioiden ja yleisten oletusten tai uskomusten perusteella.⁷⁹ Tämä pätee selkeimmin, kun tarjotaan tietoa ongelmakäyttäytymisen riskeistä. Monet toimijat ja poliittiset päättäjät päätyvät nopeasti tähän tuottoisaan työhön nimellisarvon ja näkyvän toiminnan houkuttelemisella, mutta tutkimukset ovat osoittaneet, että nämä toimet ovat parhaimmillaan tehottomia ja pahimmillaan haitallisia.⁸⁰ Vastoin aikaisemmin osoitettuja tunnistettuja riskitekijöitä oletetaan, että nuoret tekevät oikean valinnan saatuaan tiedon käyttäytymisensä mahdollisesti haitallisista ja vaarallisista seurauksista. Hankkeet, joiden tavoitteena on **lisätä tietoisuutta** ovat erityisen houkuttelevia, koska niitä voidaan helposti jakaa joukkotiedotusvälineiden kampanjoiden avulla viestin levittämiseksi suurelle yleisölle edullisin kustannuksin.⁸¹ Viestin välittäminen on kuitenkin vain ensimmäinen askel.⁸² Tavoitteena pitäisi kuitenkin olla kohderyhmän käyttäytymisen muuttaminen. Lisäksi tunnistettujen riskitekijöiden ja tämän lähestymistavan välisen yhteensopimattomuuden vuoksi vaikutukset käyttäytymisen muuttumiseen jäävät usein puuttumaan.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että näiltä lähestymistavoilta puuttuu tavoite muuttaa käyttäytymistä, koska tiedon puute ei ole syy huumausaineiden käytön aloittamiseen tai rikosten tekoon.⁸³ Päinvastoin, huumausaineiden käyttäjät ovat tietoisempia käytön riskeistä ja tuntevat ne paremmin kuin henkilöt, jotka eivät käytä huumausaineita.⁸⁴ Ihmiset syövät esimerkiksi pikaruokaa, vaikka tietävät sen olevan epäterveellistä. Vaikka olisit asioista ja haitoista kuinka tietoinen tahansa, päätät silti syödä sen juustohampurilaisen.

Tällaiset lähestymistavat/hankkeet eivät ole ainoastaan vaikutuksiltaan vähäisiä, vaan ne voivat jopa **pahentaa ongelmaa**.⁸⁵ Yritettäessä perustella interventioiden, ohjelmien tai hankkeiden tarvetta, huumausaineiden käytön ehkäisemiseen tähtäävässä viestinnässä kuvataan usein "huumeongelmaa" osoittamalla absoluuttiset käyttömäärät ja kuvaamalla kaikki käyttö ongelmallisena. Nämä tiedot voivat johtaa normatiiviseen paineeseen. Nuoret saattavat saada käsityksen siitä, että tällainen käyttäytyminen on normaalia, koska "kaikki tekevät niin", ja kokeilla sitä tästä syystä.⁸⁶ Toisaalta jotkut nuoret saattavat tulla enemmän houkutelulliksi ottamaan tämän riskin. Erityisesti murrosiässä teini-ikäiset ja nuoret etsivät rajojaan ja

kokeilevat myös huumeiden käyttöä ja pikkurikoksia, kuten käsikirjan ensimmäisessä osassa kerrottiin. Äärimmäisten esimerkkien tai entisten huumausaineiden käyttäjien tai rikollisten lausuntojen näyttäminen saattaa innoittaa nuoria entistä enemmän riskinottohalukkuuteen.⁸⁷ Hyvistä aikomuksista huolimatta näillä toimilla voikin olla kielteinen vaikutus käyttäytymiseen, jota niiden on tarkoitus ehkäistä.

Pelottelutaktiikan tai pelkoon perustuvien viestien käyttäminen lisää eri tason tietoisien päätöksenteon logiikkaan lioittelemalla vaarallisen tai ongelmallisen käyttäytymisen haitallisia vaikutuksia.⁸⁸ Shokeeraavat kuvat tai roolipeliesitykset, jotka on suunniteltu järkyttämään ihmisiä ja näin välttämään haitallista käyttäytymistä, eivät ole osoittautuneet vaikuttaviksi, ja ne ovat kiistanalaisia pelkästään eettisistä syistä.⁸⁹ Nämä toimet vääristävät todelliset vaarat ja ovat usein ristiriidassa nuorten mahdollisten omien kokemusten kanssa.⁹⁰ Jos nuoret eivät voi samaistua ongelman kuvaukseen, ennaltaehkäisevästä viestinnästä ei ole mitään hyötyä.⁹¹ Surullisenkuluu- luisa esimerkki tästä lähestymistavasta on *Scared Straight* -ohjelma, johon osallistuvat haavoittuvat nuoret käyvät aikuisten vankiloissa. Ohjelman perusteena on ajatus siitä, että ensi käden havainnoinnin avulla nuoria estetään uusimasta rikoksia. Systemaattisten analyysien ja katsausten avulla tämän ohjelman ja vastaavien toimintojen on todettu aiheuttavan enemmän haittaa kuin sen, ettei tehtäisi mitään.⁹²

Huumausainerikosten ehkäiseminen päihteiden käyttäjien keskuudessa

Edellä on keskusteltu huumausaineiden käytön ja rikollisuuden välisistä suhteista. Jos suunnitellun intervention kohderyhmä kokee jo haittoja päihteiden käytöstä ja huumausainerikollisuudesta, saatetaan tarvita muita lähestymistapoja. **Haittojen vähentäminen** on yksi niistä, ja se voitaisiin nimetä käytännöllisemmäksi lähestymistavaksi.⁹³ Euroopan huumausaineiden seurantakeskus (EMCDDA) määrittelee haittojen vähentämisen "interventioiksi, ohjelmiksi ja käytännöiksi, joilla pyritään vähentämään huumausaineiden käytön terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia haittoja yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnille".⁹⁴

Tässä strategiassa keskitytään nimenomaisesti kansanterveyttä painottavaan lähestymistapaan nykyisen Euroopan Unioni(n) politiikan mukaisesti,⁹⁵ ja se irrottautuu melko naiivista unelmasta saavuttaa huumeeton yhteiskunta. Sen sijaan sen realistisempi tavoite on vähentää huumausaineiden käyttäjien kokemia haittoja.⁹⁶ Tehokkaita lähestymistapoja ovat muun muassa turvalliset pistospaikat ja käyttötilat,

neulan- ja ruiskunvaihto-ohjelmat ja pillereiden testaus paikan päällä.⁹⁷

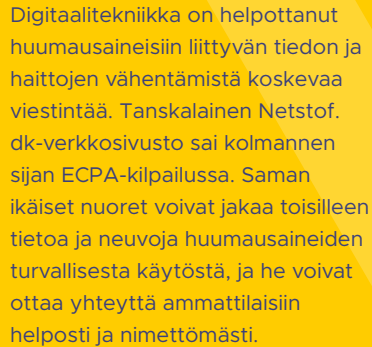
Haittojen vähentämistä on harvoin tutkittu sen rikoksia vähentävien vaikutusten perusteella, ja koska se keskittyy nimenomaisesti terveyteen ja päihteiden käyttäjiin, laajemman yhteisön hyötyjä ei aina korosteta tarpeeksi.⁹⁸ Siitä huolimatta **päih-teiden käyttäjän terveyshyötyjen lisäksi haittojen vähentämishjelmat voivat auttaa vähentämään käyttöön liittyvää oheisrikollisuutta ja turvattomuuden tunnetta naapurustossa.**⁹⁹ Esimerkiksi

lääkärin reseptin perusteella tehtyjen heroini määräysten on osoitettu

vähentävän rikollista toimintaa ja erityisesti rikoksia, joiden tarkoituksena on ollut rahoittaa käyttöä, mikä on siten ylläpitänyt päihdesairautta.¹⁰⁰ Huumeiden käyttöön osoitetut huoneet ovat vähentäneet haittoja yhteisön tasolla, kun huumeroskat ja julkiset haitat vähenevät. On kuitenkin ratkaisevan tärkeää, että paikallinen yhteisö, kuten kunta ja naapurusto tukee toimintaasi.¹⁰¹ ICPC:llä on tähän pari keskeistä suositusta haittojen vähentämishjelman tehokkuuden varmistamiseksi:

- huumeiden käyttäjien on osallistuttava ohjelman suunnitteluun ja toteuttamiseen;
- ohjelman on oltava helposti saatavilla;
- palvelu on mukautettava paikallisiin olosuhteisiin;
- paikallisten viranomaisten on mahdollistettava palvelujen saatavuus ja palvelujen käyttö;
- koko paikallista yhteisöä on kuultava ja se on sisällytettävä ohjelmaan.¹⁰²

Haittojen vähentämisen tavoin, rikosten **uusimisen ehkäiseminen** on lähestymistapa, joka on suunnattu ihmisille, jotka kokevat päihteiden käytöstään haittoja ja/tai ovat syyllistyneet rikokseen sen takia. Tavoitteena on estää rikoksen uusiminen ja/tai hoitaa ihmisiä. Tämä voidaan tehdä käyttämällä rikosoikeusjärjestelmän puitteissa tarjottavia ohjelmia, kansanterveyttä painottavilla lähestymistavoilla tai näiden yhdistelmillä.¹⁰³

Digitaalitekniikka on helpottanut huumausaineisiin liittyvän tiedon ja haittojen vähentämistä koskevaa viestintää. Tanskalainen Netstof.dk-verkkosivusto sai kolmannen sijan ECPA-kilpailussa. Saman ikäiset nuoret voivat jakaa toisilleen tietoa ja neuvoja huumausaineiden turvallisesta käytöstä, ja he voivat ottaa yhteyttä ammattilaisiin helposti ja nimettömästi.

Ruotsin kansallisen rikosentorjuntaneuvoston (Brå) raportissa tutkittiin huumehoito-ohjelmia ja niiden vaikutuksia rikollisuuteen ja todettiin, että useimmat niistä vähensivät tehokkaasti rikollista käyttäytymistä.¹⁰⁴ Rikollisuus väheni eniten terapeutisissa yhteisöissä (51%) ja valvontaa sisältävissä ohjelmissa (47%). Moniulotteinen perhehoito on toinen tehokas tapa lähestyä huumeita käyttäviä ja rikoksia tekeviä nuoria.¹⁰⁵ Ohjelma koostuu neljästä toisiinsa kytketystä moduulista:

- murrosikäisille suunnattu moduuli: käsittelee kehityskysymyksiä, kuten identiteetin muodostuminen, vertaissuhteet jne.;
- vanhemmuusmoduuli: parantaa vanhemmuuden taitoja seurannan ja rajoitusten asettamisessa, vanhempien osallistumisen edistämisessä teini-ikäisten elämään jne.;
- perhemoduuli: helpottaa perhesuhteiden muutoksia lisäämällä perheensisäisiä sosiaalisia ja viestintätaitoja;
- perheen ulkopuolinen moduuli: auttaa luomaan positiivisia suhteita kaikissa sosiaalisissa yhteyksissä, joihin nuori osallistuu, kuten koulussa.

Hoitoa voidaan tarjota myös rikosoikeusjärjestelmästä, osana ehdonalaisvalvontaa tai vankiloajelman puitteissa. Myös tässä erityisessä yhteydessä terapeuttien yhteisöjen on osoitettu vähentävän uusimista ja vankilaan palaamista, rikollista toimintaa ja rikoksia.¹⁰⁶ Tämä lähestymistapa korostaa käsitteen ”yhteisö menetelmänä” käyttämistä tarkoituksellisesti vertaisyhteisön kanssa sosiaalisten ja psykologisten muutosten helpottamiseksi sen interventoryhmässä.¹⁰⁷ Myös vapautumisen jälkeen toteutetut rikoksettomiaan elämään valmentavat ohjelmat ovat osoittautuneet hyviksi. Tyypillisesti nämä tukevat osallistujia asumisen, koulutuksen ja työpaikan hankkimisessa ennen vapautumista.¹⁰⁸

Saksalainen Bengalo-hanke tuli toiselle sijalle ECPA-kilpailussa. Interventio toteutetaan nuorille rikosentekijöille tarkoitetussa keskuksessa ja sen tarkoituksena on kehittää osallistujien itsesääntelytaitoja, vähentää impuulsivista, aggressiivista ja dissosiaalista käyttäytymistä, motivoida osallistujia välttämään laittomia päihteitä ja riskialtista alkoholinkäyttöä ja luoda uusi elämäntapa turvautumatta rikoksiin.

03 SUOSITUKSET

On tärkeä olla tietoinen, millaisen ilmiön kanssa ollaan tekemisissä ja suunnitella toimintaa sen mukaisesti. Se kuulostaa yksinkertaiselta, mutta käytännössä sitä on melko vaikea noudattaa. Tätä käsikirjaa voi hyödyntää hankkeelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja soveltaa sen herättämiä ajatuksia, kun mietitään kohderyhmää ja hankkeen tavoitteita ja keinoja ehkäistä huumausaineiden käyttöön liittyvää oheisrikollisuutta tehokkaasti.

Ennen kuin hankkeeseen suunnitellut toiminnot ja interventiot käynnistyvät, on **muistettava räätälöidä ne**. Tämän käsikirjan ensimmäisessä osassa keskityttiin tarvearviointiin. Kiireellisyys tai ajatus siitä, että jotain on tehtävä, ei riitä.¹⁰⁹ On välttämätöntä tuntea hankkeen kohderyhmä ja tarkasteltava kuinka päihteiden käyttö ja rikollisuus liittyvät toisiinsa. Lähestymistapa vaihtelee riippuen näiden suhteesta. Jos kohderyhmässä ei ole (vielä) erityisiä merkkejä ongelmallisesta käytöksestä, on mahdollista kohdistaa interventio yleisiin riskitekijöihin, joilla voidaan ehkäistä rikollisuutta ja päihteiden käytön aloittamista. Jos merkkejä käytöstä jo ilmenee, haittojen vähentäminen tai hoitovaihtoehdot saattavat kuitenkin olla suositeltavia.¹¹⁰ Tarkastele tapauksesta riippumatta, mikä johtaa tähän käyttäytymiseen paikallisesti. Ongelman ja sen syiden tuntemisella varmistetaan, että puuttuminen ei ole turhaa, ja että se on sitä, mitä kohderyhmä ja yhteisö todella tarvitsee. On myös tärkeää ymmärtää kohderyhmän ikä- ja kehitysvaihe. Nuoren käyttäytymiseen vaikuttavat tekijät muuttuvat nuorten kasvaessa. Siinä vaiheessa myös lähestymistavan tulisi muuttua.

Kun nämä asiat on otettu huomioon, on kohdistettava oikeat interventiot ja **työskenneltävä näyttöön perustuvalla tavalla.**¹¹¹ Usein nähdään, että näin ei ole tehty. Vaarana on kohdistaa niukkoja resursseja väärin tai, mikä pahempaa, käyttää rahaa toimenpiteisiin, jotka voivat todella pahentaa nuorten tilannetta.¹¹² Työskentelemällä näyttöön perustuvalla tavalla voidaan välttää nämä virheet ja käyttää parasta käytettävissä olevaa näyttöä ohjaamaan työtä.¹¹³ Tämän käsikirjan toisessa osassa annettiin yleiskuva lähestymistavoista, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi tai tehottomiksi. Tiedon lisäämisellä riskikäytöksen mahdollisesti haitallisista seurauksista ei ole suurta ennaltaehkäisevää vaikutusta. Lasten pelottelu viestin välittämiseksi ei auta, *vaan sillä on vastakkainen vaikutus.*

Kaikille ongelmille ei tietenkään ole tutkimuksen avulla vaikuttavaksi todettua ratkaisua. Tutkimuksesta saadun näytön puuttuessa on noudatettava varovaisuutta, ja lähestymistavan pitäisi olla vähintäänkin teoreettisesti tietoinen. Jos tavoitteena on ottaa käyttöön innovatiivinen interventio tai ohjelma, olisi hyvä ainakin olla varma, että toimintaan ei liity kielteisiä vaikutuksia. Tämän riskin minimoimiseksi pienimuotoinen testi tai pilottihanke, jota seurataan ja arvioidaan perusteellisesti, voisi osoittaa onnistumisen todennäköisyyden.¹¹⁴ Kaikkia toimia on kuitenkin arvioitava **kaikkien tavoitteiden ja tarkoitusten suhteen** riippumatta niiden aikaisemmista vaikutuksista. Tavoitteena on käyttäytymisen muuttuminen. Hankkeissa, joissa tavoitteena on lisätä tietoisuutta jostakin ilmiöstä, keskitytään liian usein vain sen arvioimiseen, miten viesti on perille tai henkilön kykyyn muistaa viestin sisältö. Tämä on vasta ensimmäinen askel.¹¹⁵ Todellinen kysymys on se, onko hankkeen tai intervention kohderyhmä muuttanut käyttäytymistään väliintulostasi johtuen. Tämä näkyy vain intervention vaikutuksia arvioimalla.¹¹⁶ Vaikka tiedon siirtoon tai viestin sisältöön liittyvän prosessin arviointi on tärkeää, se ei ole vaikutusten arviointia eikä korvaa sitä. Se, että ihmiset pitivät hankkeesta tai että sadat koulut ovat toteuttaneet ohjelman, kertoo jotain toteutuksen volyymin ja siitä, miten kohderyhmä on ottanut toiminnan vastaan, mutta ei kerro juuri mitään sen todellisesta vaikutuksesta.

TÄRKEÄT FAKTAT

KUINKA arviot hanketta ? ¹¹⁷

VAIHE 01

Suunnittele arviointi ennen hankkeen varsinaista alkua

Huomioi arvioinnin budjetti, tutkijaryhmä, tiedonkeruun aikavälit, tutkimusasetelma (ennen koetta / kokeen jälkeen, satunnaistetusti kontrolloitu koe jne.) ja tärkeinä päätös siitä, mitä halutaan arvioida ja saavuttaa.

Käytä SMART-indikaattoreita

- › Eriytynen
- › Mitattavissa oleva
- › Saavutettavissa oleva
- › Merkityksellinen
- › Aikaan sidottu

VAIHE 02

Kerää tietoja koko hankkeen toteutuksen ajan ja analysoi havainnot

HANKKEEN ARVIOINTI: MITEN HANKE TOIMI?

- > Toteutuskustannukset
- > Intervention toteutuksen täsmällisyys
- > Saavutettavuus
- > Toteutettavuus
- > Osallistumisaste
- > Pysyvyyssuhde
- > Ulkoiset häiritsevät tekijät
- > ...

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI: SAAVUTTIKO HANKE TAVOITTEENSA?

- > Rekisteröity, poliisiin tietoon tullut huumausainerikollisuus (kohderyhmässä)
- > Itseilmoitettu huumeisiin liittyvä rikollisuus (kohderyhmässä)
- > Uhritumisaste
- > Rikostuomion uusiutumisaste
- > Rikollisuuden pelko ja rikollisuutta koskevat asenteet
- > Syrjäytyminen
- > Koulumenestys
- > ...

VAIHE 03

Jaa tutkimustulokset ja hyödynnä niitä hankkeen jatkosuunnittelussa

Tämän avulla muut voivat oppia kokemuksistasi, ja voit pohtia työtäsi sekä ehkä parantaa toimintaasi. Tässä mielessä arvioinnin tulisi olla jatkuva osa työtäsi.

EUROOPAN RIKOK- SENTORJUNTAKILPAILU

EUCPN:n puheenjohtajamaa järjestää vuosittain parhaiden käytäntöjen konferenssin ja Euroopan rikoksantorjuntakilpailun (BPC-ECPA). Päätaavoite on vaihtaa tietoa ja hyviä käytäntöjä rikoksantorjunnasta. Puheenjohtajavaltio Suomi järjesti vuoden 2019 jälkipuoliskolla BPC-ECPA- konferenssin. Kilpailun teema oli "huumeiden käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden ehkäiseminen nuorten keskuudessa". Selventääkseen hankkeita seuraavasti:

Teemana on nuorten huumeiden käyttöön liittyvän oheisrikollisuuden ja käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen. Rikoksantorjuntakilpailun ehdokashanke voi liittyä nuorten huumeidenkäytön (tai päihteiden sekakäytön) katkaisuun, ehkäisyyn tai käytön aiheuttamien haittojen vähentämiseen. Hankkeen tavoitteena voi olla myös nuorten huumeiden käytön aiheuttaman oheisrikollisuuden tai järjestyshäiriöiden vähentäminen tai turvallisuuden tunteen parantaminen julkisilla paikoilla tai esimerkiksi hoito- ja asumispisteiden ympäristöissä. *Hankkeet, jotka keskittyvät pelkästään alkoholiin liittyvien rikosten ja alkoholin käytön aiheuttamien haittojen vähentämiseen ja ehkäisyyn, eivät sisälly kilpailun teemaan.*" Kilpailuhankkeissa voidaan käyttää erilaisia rikoksantorjunnan menetelmiä.

Euroopan rikoksantorjuntakilpailuun osallistui 15 jäsenvaltiota. Tuomaristo arvioi nämä hankkeet seuraavasti:

- huumausaineisiin liittyvän rikollisuuden ehkäisyyn erikoistuneet asiantuntijat edustavat 25 prosenttia äänimäärästä: Professori Silva (Keski-Ruotsin yliopisto), Tohtori Burkhart (EMCDDA), Professori Pauwels ja Professori Colman (Gentin yliopisto);
- neljä jäsenvaltiota, joiden osuus äänimäärästä on 50 prosenttia: edustajat Romaniasta, Suomesta, Kroatiaasta ja Saksasta¹¹⁸;
- QUALIPREV-työkalu, jonka osuus äänistä on 25 %.¹¹⁹

Seuraavaksi on esitelty ECPA:n kolme parasta hanketta, ja lyhyt kuvaus hankkeesta¹²⁰ sekä tuomariston perustelut. Kolme parasta ECPA kilpailuhanketta on kuvattu seuraavassa lyhyesti ja esitelty tuomariston perustelut jokaisesta hankkeesta.

1. Ensimmäinen sija: Sofielund-lähestymistapa (Ruotsi)

Lyhyt kuvaus

Laaja-alainen työ Sofielundissa on kääntänyt negatiivisen kehityssuuntauksen positiiviseksi alueella. Sofielundin alueella on ollut monenlaisia ongelmia, joihin liittyy sekä vakavaa rikollisuutta, kuten avointa huumekauppaa että lievempiä rikoksia, kuten graffiteja ja vandalismia. Nämä ovat aiheuttaneet asukkaille merkittävää turvattomuuden tunnetta. Vaikeat ongelmat on ratkaistu laaja-alaisella yhteistyöllä ja vahvistamalla alueella asuvien ja työskentelevien kollektiivisia taitoja. Kansalaisyhteiskunta, yritykset ja julkisyhteisöt, kuten kunta ja poliisi, ovat toteuttaneet useita toimia, muun muassa lisänneet turvakameroita ja vahvistaneet alueen sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Tutkijat ovat seuranneet ja arvioineet työtä. Vahva ja voimakas paikallinen verkosto, jossa kaikki osapuolet osallistuivat eri tavoin, on luonut perustan menestykselle. Pyrkimykset ovat johtaneet alueen vakauden lisääntymiseen ja merkkeihin siitä, että nuorten rekrytointi rikollisuuteen on vähentynyt muun muassa rikollisuuden ja huumeaineiden käytön riskialueella.

Tuomariston perustelut

Hanketta arvioitaessa tuomaristo arvosti tärkeimpien sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden laaja-alaista yhteistyötä ja osallistumista yhteisöllisen naapurustossa syntyneen turvattomuuden tunteen ja rikosten vähentämiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi. Tällä tavoin hanke lisää naapuruston kollektiivista vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Tuomaristo piti hanketta esimerkillisenä strategiana muissa jäsenvaltioissa toteutettavaksi.

2. Toinen sija: Bengalo (Saksa)

Lyhyt kuvaus

Hankkeen tavoitteena oli kehittää, toteuttaa ja arvioida uusi innovatiivinen koulutus- ja hoitotoimenpide (nimeltään BENGALO) nuorille miespuolisille rikoksentekeijöille, jotka olivat parhaillaan suorittamassa vankeusrangaistustaan ja joilla on aiemmin ollut aggressiivisuus- ja riippuvuusongelmia. Hanke toteutettiin onnistuneesti Hampurin kaupungin Hahnöfersandissa sijaitsevan nuorilla tarkoitetun laitoksen (Jugendstrafanstalt Hahnöfersand) sosioterapeuttisella osastolla. Hankkeen toteutti saksalainen lasten ja nuorten riippuvuuksia tutkiva keskus, ja sitä rahoitti Hampurin kaupungin lakiviranomaiset. BENGALOn arvioinnissa noudatettiin ei-satunnaisesti kontrolloituja lähestymistapaa. BENGALO-interventio toteutettiin viikoittain ryhmäistunnoissa yli kuuden kuukauden ajan. BENGALO-interventiolla pyrittiin edistämään itsesääntelyä, vähentämään impulsiivista ja aggressiivista käyttäytymistä ja kannustamaan pidättäytymistä päihteiden käytöstä, jotka ovat laittoman toiminnan keskeisiä prosesseja. Hankkeen arvioinnilla pystyttiin osoittamaan merkittäviä vaikutuksia nuorten miesten käyttäytymiseen.

Tuomariston perustelut

Tuomaristo arvosti toiselle sijalle tullutta saksalaista Bengalo hanketta, koska siitä oli tehty perusteellinen arviointitutkimus ja hankkeessa käytettiin tutkimustietoon perustuvia menetelmiä. Hankkeen tulosten perusteella on laadittu manuaali intervention toteuttamiseksi, mikä mahdollistaa sen levittämisen koko EU:n alueella.

3. Kolmas sija: Netstof.dk (Tanska)

Lyhyt kuvaus

Päihteidenkäyttö on yksi suurimmista yhteiskunnallisista ongelmista, ja sillä on vakavia seurauksia yksilöille, perheille ja yhteiskunnalle. Harvat nuoret, joilla on alkavaa tai säännöllistä päihteiden käyttöä hakevat apua perinteisistä hoitojärjestelmistä. Siksi Netstof.dk:lla on tärkeä rooli päihteiden käytön kuten myös rikosten estämisessä nuorten keskuudessa. Netstof.dk on digitaalinen neuvontasivusto, jossa nuoret voivat asioida nimettöminä. Tämän seurauksena he uskaltavat käsitellä huumausaineisiin liittyviä pelkojaan, mikä on tabu-aihe sekä läheisissä suhteissa että yhteisötasolla. Sivustolta Netstof.dk he löytävät tietoa erilaisten päihteiden vaikutuksista ja sivuvaikutuksista ja he voivat kirjoittaa nimettömästi ammattilaisille, erilaisiin ns. postilaatikoihin. He voivat kirjoittaa myös ikätovereilleen, jotka antavat heille sekä negatiivisia että positiivisia näkökulmia erilaisiin huumausaineisiin, niiden vaikutuksiin ja seurauksiin. Netstof.dk:n digitaaliset pedagogiset menetelmät tarkoittavat varhaista ja asiantuntevaa apua, mikä johtaa siihen, että harvemmat nuoret kärsivät päihdeongelmista, jotka ovat kalliita yksilöille, perheille ja yhteiskunnalle.

Tuomariston perustelut

Tuomaristo arvosti hankkeen verkkopohjaisuutta, joka avulla se voi tavoittaa ryhmän, jota on vaikeampi saavuttaa perinteisillä menetelmillä. Lisäksi tämä lähestymistapa lisää terveyspalvelujen havaittua saatavuutta. Lisäksi verkkosivusto ei käytä pelottelua viestinnässään, mikä luo tuomitsemattoman ilmapiirin. Projektin alkoi myös perusteellisesta tarpeiden arvioinnista. Tuomaristo oli erittäin tyytyväinen tähän piirteeseen.

LOPPUVIITTEET

- 1 http://www.emcdda.europa.eu/best-practice/xchange_en
- 2 James Burfeind and Dawn Jeglum Bartusch, *Juvenile Delinquency: An Integrated Approach*: Routledge, 2015; Steven Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*, 7th edition, London: Routledge, 2016.
- 3 Jonathan Paul Caulkins and Mark Kleiman, *How Much Crime Is Drug-Related? History, Limitations, and Potential Improvements of Estimation Methods*, Washington D.C.: National Criminal Justice Reference Service, 2014.
- 4 EMCDDA, Drugs and Crime — a Complex Relationship, *Drugs in focus* 16 (2007).
- 5 Ibid.; Charlotte Colman and Liesbeth Vandam, Drugs and Crime: Are They Hand in Glove? A Review of Literature, in: Marc Cools et al. (Eds.), *Contemporary Issues in the Empirical Study of Crime*, Antwerpen: Maklu, 2009; Paul J. Goldstein, The Drugs/Violence Nexus: A Tripartite Conceptual Framework, *Journal of drug issues* 15:4 (1985).
- 6 Amanda Atkinson et al., *Interpersonal Violence and Illicit Drugs*, Liverpool: Centre for Public Health, Liverpool John Moores University, 2009.
- 7 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention, 2019.
- 8 Brandon C Welsh and David P Farrington, Evidence-Based Crime Policy, in: Michael Tonry (Ed.), *The Oxford Handbook of Crime and Criminal Justice*, Oxford: Oxford University Press, 2011, 61.
- 9 Euroopan huumaussaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA) ja Euroopul julkaisivat äskettäin mielenkiintoisen, kolmannen huumaussaineiden markkinoiden raporttinsa, jossa keskitytään huumaussaineiden toimitusketjuun, siihen liittyviin rikollisiin toimiin ja toimijoihin sekä niihin liittyviin poliittisiin, strategisiin ja operatiivisiin vastauksiin. Siinä käsitellään esimerkiksi huumaussainemarkkinoiden ja terrorismin tai ihmiskaupan välisestä yhteydestä. See <http://www.emcdda.europa.eu/2019/drug-markets>
- 10 EMCDDA, *European Prevention Curriculum: A Handbook for Decision-Makers, Opinion-Makers and Policy-Makers in Science-Based Prevention of Substance Use*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
- 11
- 12 Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*; Philip R. Kavanaugh and Zachariah Biggers, Competing Constructions of Bath Salts Use and Risk of Harm in Two Mediated Contexts, *Crime, Media, Culture* 15:2 (2019).
- 13 European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes, Brussels, 21 Jan. 2020.
- 14 Toby Seddon, Explaining the Drug–Crime Link: Theoretical, Policy and Research Issues, *Journal of Social Policy* 29:1 (2000).
- 15 Caulkins and Kleiman, *How Much Crime Is Drug-Related? History, Limitations, and Potential Improvements of Estimation Methods*.
- 16 Colman and Vandam, *Drugs and Crime: Are They Hand in Glove? A Review of Literature*; Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*; ICPC, *Prevention of Drug-Related Crime*, Montreal: ICPC, 2015; Christopher P. Salas-Wright, Michael G. Vaughn, and Jennifer M. Reingle González, *Drug Abuse and Antisocial Behavior: A Biosocial Life Course Approach*, New York: Springer Nature, 2016.
- 17 ICPC, huumaussaineriikollisuuden ehkäiseminen.
- 18 Mark Simpson, The Relationship between Drug Use and Crime: A Puzzle inside an Enigma, *International Journal of Drug Policy* 14:4 (2003).

- 19 Richard Hammersley, Pathways through Drugs and Crime: Desistance, Trauma and Resilience, *Journal of Criminal Justice* 39:3 (2011); Seddon, Explaining the Drug–Crime Link: Theoretical, Policy and Research Issues; Matthias Pierce et al., Insights into the Link between Drug Use and Criminality: Lifetime Offending of Criminally-Active Opiate Users, *Drug and alcohol dependence* 179 (2017); Simpson, The Relationship between Drug Use and Crime: A Puzzle inside an Enigma.
- 20 Simpson, The Relationship between Drug Use and Crime: A Puzzle inside an Enigma.
- 21 EMCDDA, European Prevention Curriculum; Norman E. Zinberg, *Drug, Set, and Setting: The Basis for Controlled Intoxicant Use* 1984.
- 22 Terrie E. Moffitt, Adolescence-Limited and Life-Course-Persistent Antisocial Behavior: A Developmental Taxonomy, in: K. Beaver (Ed.), *Biosocial Theories of Crime*, London: Routledge, 2017; Tara Renae McGee and David P. Farrington, Developmental and Life-Course Theories of Crime, in: Alex R. Piquero (Ed.), *The Handbook of Criminological Theory*, West Sussex: John Wiley & Sons, 2015; Daniel J. Flannery, David Hussey, and Eric Jefferis, Adolescent Delinquency and Violent Behavior, in: Thomas P. Gullotta and Gerald R. Adams (Eds.), *Handbook of Adolescent Behavioral Problems: Evidence-Based Approaches to Prevention and Treatment*, New York: Springer, 2005.
- 23 Elizabeth Cauffman et al., A Developmental Perspective on Adolescent Risk-Taking and Criminal Behavior, in: Alex R Piquero (Ed.), *The Handbook of Criminological Theory*, West Sussex: John Wiley & Sons, 2015.
- 24 EMCDDA, Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017; Salas-Wright, Vaughn, and Reingle González, *Drug Abuse and Antisocial Behavior: A Biosocial Life Course Approach*.
- 25 Jotkut tutkijat ehdottavat nuorten käyttäytymistä luonnehtivaa yleisen ikä-riski-käyrän olemassaoloa, katso esimerkiksi Cauffman et al., A Developmental Perspective on Adolescent Risk-Taking and Criminal Behavior.
- 26 EMCDDA, European Prevention Curriculum; EMCDDA, Drugs and Vulnerable Groups of Young People, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008.
- 27 ICPC, Prevention of Drug-Related Crime; ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment, in: ICPC (Ed.), *The 5th International Report: Crime Prevention and Community Safety: Cities and the New Urban Agenda*, Montreal: ICPC, 2016; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 28 Trevor Bennett, Katy Holloway, and David Farrington, The Statistical Association between Drug Misuse and Crime: A Meta-Analysis, *Aggression and violent behavior* 13:2 (2008); Salas-Wright, Vaughn, and Reingle González, *Drug Abuse and Antisocial Behavior: A Biosocial Life Course Approach*; Lab, *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*; Flannery, Hussey, and Jefferis, Adolescent Delinquency and Violent Behavior; ICPC, Prevention of Drug-Related Crime; ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment; Anthony Biglan and Mark J Van Ryzin, Behavioral Science and the Prevention of Adolescent Substance Abuse, *Perspectives on Behavior Science* 42:3 (2019).
- 29 EMCDDA, European Prevention Curriculum; David P. Farrington and Brandon C. Welsh, *Saving Children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective Interventions*, Oxford: Oxford University Press, 2008.
- 30 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment.
- 31 European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.

- 32 Bennett, Holloway, and Farrington, The Statistical Association between Drug Misuse and Crime: A Meta-Analysis.
- 33 Michael C. Gizzi and Patrick Gerkin, Methamphetamine Use and Criminal Behavior, *International journal of offender therapy and comparative criminology* 54:6 (2010); Zinberg, *Drug, Set, and Setting: The Basis for Controlled Intoxicant Use*; EMCDDA and Europol, EU Drug Markets Report, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.
- 34 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 35 EMCDDA, Statistical Bulletin 2019 — Methods and Definitions for Prevalence of Drug Use Statistics, <http://www.emcdda.europa.eu/data/stats2019/methods/gps>, 2019.
- 36 <http://www.emcdda.europa.eu/edr2019>
- 37 EMCDDA, European Drug Report 2019: Trends and Developments, Luxembourg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2019.
- 38 <http://www.emcdda.europa.eu/countries>
- 39 <http://www.emcdda.europa.eu/data/stats2019>
- 40 Kaikissa maissa ei kuitenkaan ole tällaisia lukuja.
- 41 Saatavana EMCDDA:n verkkosivuilla web-site: http://www.emcdda.europa.eu/topics/prevalence-and-patterns-of-drug-use_en; EMCDDA, European Drug Report 2019.
- 42 ESPAD:n tulokset sisältyvät myös European Drug Report -pakettiin tuloksiin.
- 43 ESPAD Group, Espad Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, Luxembourg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2016.
- 44 <http://espad.org/report/home/>
- 45 ESPAD Group, Espad Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs.
- 46 EMCDDA, European Drug Prevention Quality Standards: A Manual for Prevention Professionals, Luxembourg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2011.
- 47 Per-Olof Wikström, Doing without Knowing: Common Pitfalls in Crime Prevention, *Crime Prevention Studies* 21 (2007).
- 48 EMCDDA, European Prevention Curriculum; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 49 UNODC, UNODC Handbook on Youth Participation in Drug Prevention Work, Wien, 2020.
- 50 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 51 Nicole J Roberts and Diana Fishbein, An Integrative Perspective on the Etiology of Substance Use, in: Z. Sloboda et al. (Eds.), *Prevention of Substance Use*, Cham: Springer, 2019.
- 52 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 53 UNODC, International Standards on Drug Use Prevention. Second Updated Edition, Vienna: UNODC, 2018.
- 54 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention.
- 55 Keskitymme pääosin enemmän sosiaalisiiin tai pitkäaikaisiin kuin tilanteellisiin lähestymistapoihin
- 56 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 57 Flannery, Hussey, and Jefferis, Adolescent Delinquency and Violent Behavior.
- 58 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 59 EMCDDA, European Prevention Curriculum; EMCDDA, Drugs and Vulnerable Groups of Young People; EMCDDA, Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide.
- 60 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 61 EMCDDA, European Drug Prevention Quality Standards: A Manual for Prevention Professionals; UNODC, International Standards on Drug Use Prevention. Second Updated Edition.

- 62 <http://www.emcdda.europa.eu/best-practice>
- 63 <http://www.emcdda.europa.eu/best-practice/xchange>
- 64 European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 65 Nick Axford et al., What Works in Europe? Developing a European Communities That Care Database of Effective Prevention Programmes, Devon: Dartington Social Research Unit, 2016; EMCDDA, Communities That Care (Ctc): A Comprehensive Prevention Approach for Communities, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.
- 66 EMCDDA, Communities That Care (Ctc): A Comprehensive Prevention Approach for Communities; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 67 Lieven Pauwels et al., The Social Prevention of Drug-Related Crime (Socprev): Summary - Results and Recommendations, Brussels: Belspo, 2018.
- 68 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment.
- 69 Biglan and Van Ryzin, Behavioral Science and the Prevention of Adolescent Substance Abuse; Pauwels et al., The Social Prevention of Drug-Related Crime (Socprev): Summary - Results and Recommendations.
- 70 EMCDDA, European Prevention Curriculum, 96-7.
- 71 Ibid.
- 72 Ibid., 107.
- 73 EMCDDA, Drugs and Vulnerable Groups of Young People; EMCDDA, Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide.
- 74 UNODC, UNODC Handbook on Youth Participation in Drug Prevention Work.
- 75 EMCDDA, Environmental Substance Use Prevention Interventions in Europe, Lisbon: Publications Office of the European Union, 2018.
- 76 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 77 Anthony A Braga et al., Hot Spots Policing of Small Geographic Areas Effects on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 15:3 (2019).
- More information on nudging and other types of situational cues can be found in our toolbox on preventing the victimisation of minors; see European Crime Prevention Network, Preventing the Victimisation of Minors in the Digital Age: Awareness-Raising and Behavioural Change, Toolbox Series No 15, Brussels: EUCPN, 2019.
- 78 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 79 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention.
- 80 European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 81 EMCDDA, Mass Media Campaigns for the Prevention of Drug Use in Young People, Lisbon, 2013; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 82 European Crime Prevention Network, Preventing the Victimisation of Minors in the Digital Age: Awareness-Raising and Behavioural Change.
- 83 EMCDDA, Evidence Review Summary: Drug Demand Reduction, Treatment and Harm Reduction, Lissabon, 2017.
- 84 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 85 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment; EMCDDA, Mass Media Campaigns for the Prevention of Drug Use in Young People; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 86 EMCDDA, Mass Media Campaigns for the Prevention of Drug Use in Young People; EMCDDA, European Prevention Curriculum; ICPC, Prevention of Drug-Related Crime; ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment; EMCDDA, Environmental Substance Use Prevention

- Interventions in Europe; European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 87 Cauffman et al., A Developmental Perspective on Adolescent Risk-Taking and Criminal Behavior.
- 88 Josh Esrick et al., Can Scare Tactics and Fear-Based Messages Help Deter Substance Misuse: A Systematic Review of Recent (2005–2017) Research, *Drugs: Education, Prevention and Policy* 26:3 (2019).
- 89 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention.
- 90 EMCDDA, European Prevention Curriculum.
- 91 European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 92 Anthony Petrosino et al., Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review, *Campbell Systematic Reviews* 9:1 (2013); European Crime Prevention Network, Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes.
- 93 EMCDDA, Harm Reduction: Evidence, Impacts and Challenges, Lisbon, 2010; EMCDDA, Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide.
- 94 EMCDDA, Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide, 27.
- 95 Council of the European Union, EU Drugs Strategy (2013-20).
- 96 ICPC, Prevention of Drug-Related Crime; ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment.
- 97 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment; EMCDDA, Harm Reduction: Evidence, Impacts and Challenges; EMCDDA, Evidence Review Summary: Drug Demand Reduction, Treatment and Harm Reduction.
- 98 Pauwels et al., The Social Prevention of Drug-Related Crime (Socprev): Summary - Results and Recommendations.
- 99 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment.
- 100 Pauwels et al., The Social Prevention of Drug-Related Crime (Socprev): Summary - Results and Recommendations.
- 101 EMCDDA, Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide.
- 102 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment.
- 103 Ibid.
- 104 Katy Holloway, Trevor Bennett, and David Farrington, Effectiveness of Treatment in Reducing Drug-Related Crime, Stockholm: Swedish National Council for Crime Prevention, 2008.
- 105 EMCDDA, Multidimensional Family Therapy for Adolescent Drug Users: A Systematic Review, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.
- 106 EMCDDA, Evidence Review Summary: Drug Demand Reduction, Treatment and Harm Reduction.
- 107 EMCDDA, Therapeutic Communities for Treating Addictions in Europe. Evidence, Current Practices and Future Challenges, Luxembourg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2014.
- 108 ICPC, huumaussainerikollisuuden ehkäiseminen.
- 109 Wikström, Doing without Knowing: Common Pitfalls in Crime Prevention.
- 110 ICPC, Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment.
- 111 Biglan and Van Ryzin, Behavioral Science and the Prevention of Adolescent Substance Abuse.
- 112 Wikström, Doing without Knowing: Common Pitfalls in Crime Prevention.
- 113 Brandon C. Welsh and David P. Farrington, *Making Public Places Safer: Surveillance and Crime Prevention*, Oxford: Oxford University Press, 2009.
- 114 EMCDDA, Evidence Review Summary: Drug Demand Reduction, Treatment and Harm Reduction.

-
- 115 European Crime Prevention Network, Preventing the Victimisation of Minors in the Digital Age: Awareness-Raising and Behavioural Change.
 - 116 Katso European Crime Prevention Network, Evaluation of Crime Prevention Initiatives, Toolbox Series No 3, Brussels: EUCPN, 2013.
 - 117 Anneleen Rummens et al., Criteria for the Evaluation of Crime Prevention Practices, Research report, Brussels: EUCPN, 2016; Pauwels et al., The Social Prevention of Drug-Related Crime (Socprev): Summary - Results and Recommendations; European Crime Prevention Network, Evaluation of Crime Prevention Initiatives.
 - 118 Edustaen EUCPN:n entistä, nykyistä ja kahta tulevaa puheenjohtajavaltiota. Edustaja estettiin pisteyttämistä oman maansa osallistujaa.
 - 119 EUCPN tilasi tutkimuksen antaakseen yleiskuvan merkityksellisistä indikaattoreista ja niiden soveltamisesta rikosentorjuntahankkeiden arvioinnissa. Tämän tutkimuksen tuloksena oli QUALIPREV-menetelmä (lisätietoja osoitteessa www.eucpn.org).
 - 120 Projektipäälliköiden itsensä kirjoittama osana ECPA-ilmoittautumislomaketta.
 - 121 Projektipäälliköiden kirjoittamat kuvaukset.

LÄHDELUETTELO

- Atkinson, Amanda, Zara Anderson, Karen Hughes, Mark Bellis, Harry Sumnall & Qutub Syed. *Interpersonal Violence and Illicit Drugs*. Liverpool: Centre for Public Health, Liverpool John Moores University, 2009.
- Axford, Nick, Shreya Sonthalia, Zoe Wrigley, Laura Webb, Natasha Mokhtar, Lucy Brook, Tom Wilkinson, Anna Hunt, Luke Timmons & Anam Raja. *What Works in Europe? Developing a European Communities That Care Database of Effective Prevention Programmes*. Devon: Dartington Social Research Unit, 2016.
- Bennett, Trevor, Katy Holloway & David Farrington. *The Statistical Association between Drug Misuse and Crime: A Meta-Analysis*. *Aggression and violent behavior* 13:2 (2008), 107-18.
- Biglan, Anthony & Mark J Van Ryzin. *Behavioral Science and the Prevention of Adolescent Substance Abuse*. *Perspectives on Behavior Science* 42:3 (2019), 547-63.
- Braga, Anthony A, Brandon Turchan, Andrew V Papachristos & David M Hureau. *Hot Spots Policing of Small Geographic Areas Effects on Crime*. *Campbell Systematic Reviews* 15:3 (2019), e1046.
- Burfeind, James & Dawn Jeglum Bartusch. *Juvenile Delinquency: An Integrated Approach*. Routledge, 2015.
- Cauffman, Elizabeth, Caitlin Cavanagh, Sachiko Donley & April Gile Thomas. *A Developmental Perspective on Adolescent Risk-Taking and Criminal Behavior*. In: Alex R Piquero (Ed.). *The Handbook of Criminological Theory*. West Sussex: John Wiley & Sons, 2015, 100-20.
- Caulkins, Jonathan Paul & Mark Kleiman. *How Much Crime Is Drug-Related? History, Limitations, and Potential Improvements of Estimation Methods*. Washington D.C.: National Criminal Justice Reference Service, 2014.
- Colman, Charlotte & Liesbeth Vandam. *Drugs and Crime: Are They Hand in Glove? A Review of Literature*. In: Marc Cools, Sofie De Kimpe, Brice De Ruyver, Marleen Easton, Lieven Pauwels, Paul Ponsaers, Tom Vander Beken, Freya Vander Laenen, Gudrun Vande Walle, and Gert Vermeulen (Eds.). *Contemporary Issues in the Empirical Study of Crime*. Antwerpen: Maklu, 2009, 3-27.
- Council of the European Union. *EU Drugs Strategy (2013-20)*. *Official Journal of the European Union* C402 (2012), 1-10. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2012.402.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2012:402:TOC.
- EMCDDA. *Communities That Care (Ctc): A Comprehensive Prevention Approach for Communities*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.
- EMCDDA. *Drugs and Crime — a Complex Relationship*. *Drugs in focus* 16 (2007).
- EMCDDA. *Drugs and Vulnerable Groups of Young People*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008.
- EMCDDA. *Environmental Substance Use Prevention Interventions in Europe*. Lisbon: Publications Office of the European Union, 2018.
- EMCDDA. *European Drug Prevention Quality Standards: A Manual for Prevention Professionals*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011.
- EMCDDA. *European Drug Report 2019: Trends and Developments*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
- EMCDDA. *European Prevention Curriculum: A Handbook for Decision-Makers, Opinion-Makers and Policy-Makers in Science-Based Prevention of Substance Use*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
- EMCDDA. *Evidence Review Summary: Drug Demand Reduction, Treatment and Harm Reduction*. Lisbon, 2017.
- EMCDDA. *Harm Reduction: Evidence, Impacts and Challenges*. Lisbon, 2010.
- EMCDDA. *Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.
- EMCDDA. *Mass Media Campaigns for the Prevention of Drug Use in Young People*. Lisbon, 2013.

EMCDDA. Multidimensional Family Therapy for Adolescent Drug Users: A Systematic Review. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.

EMCDDA. Statistical Bulletin 2019 — Methods and Definitions for Prevalence of Drug Use Statistics. <http://www.emcdda.europa.eu/data/stats2019/methods/gps>. 2019.

EMCDDA. Therapeutic Communities for Treating Addictions in Europe. Evidence, Current Practices and Future Challenges. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.

EMCDDA. Xchange Prevention Registry. <http://www.emcdda.europa.eu/best-practice/xchange>. 2020.

EMCDDA & Europol. EU Drug Markets Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.

ESPAD Group. Espad Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.

Esrick, Josh, Raanan G. Kagan, John T. Carnevale, Maria Valenti, Gisela Rots & Kim Dash. Can Scare Tactics and Fear-Based Messages Help Deter Substance Misuse: A Systematic Review of Recent (2005–2017) Research. *Drugs: Education, Prevention and Policy* 26:3 (2019), 209-18. <https://dx.doi.org/10.1080/09687637.2018.1424115>.

European Crime Prevention Network. Evaluation of Crime Prevention Initiatives. Toolbox Series No 3. Brussels: EUCPN, 2013. <https://eucpn.org/document/toolbox-3-evaluation-of-crime-prevention-initiatives>.

European Crime Prevention Network. Expert Meeting on Preventing Drug-Related Crimes. Brussels, 21 Jan. 2020.

European Crime Prevention Network. Preventing the Victimisation of Minors in the Digital Age: Awareness-Raising and Behavioural Change. Toolbox Series No 15. Brussels: EUCPN, 2019. <https://eucpn.org/toolbox15-victimisation>.

European Society for Prevention Research. Position of the European Society for Prevention

Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention. 2019. <http://euspr.org>.

Fagan, Abigail A, J David Hawkins & Richard F Catalano. *Communities That Care: Building Community Engagement and Capacity to Prevent Youth Behavior Problems*: Oxford University Press, USA, 2018.

Farrington, David P. & Brandon C. Welsh. *Saving Children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective Interventions*. Oxford: Oxford University Press, 2008.

Flannery, Daniel J., David Hussey & Eric Jefferis. Adolescent Delinquency and Violent Behavior. In: Thomas P. Gullotta and Gerald R. Adams (Eds.). *Handbook of Adolescent Behavioral Problems: Evidence-Based Approaches to Prevention and Treatment*. New York: Springer, 2005, 415-38.

Gizzi, Michael C. & Patrick Gerkin. Methamphetamine Use and Criminal Behavior. *International journal of offender therapy and comparative criminology* 54:6 (2010), 915-36.

Goldstein, Paul J. The Drugs/Violence Nexus: A Tripartite Conceptual Framework. *Journal of drug issues* 15:4 (1985), 493-506.

Hammersley, Richard. Pathways through Drugs and Crime: Desistance, Trauma and Resilience. *Journal of Criminal Justice* 39:3 (2011), 268-72.

Holloway, Katy, Trevor Bennett & David Farrington. Effectiveness of Treatment in Reducing Drug-Related Crime. Stockholm: Swedish National Council for Crime Prevention, 2008.

ICPC. Crime Prevention and Drug Use in an Urban Environment. In: ICPC (Ed.). *The 5th International Report: Crime Prevention and Community Safety: Cities and the New Urban Agenda*. Montreal: ICPC, 2016, 128-54.

ICPC. Prevention of Drug-Related Crime. Montreal: ICPC, 2015.

Kavanaugh, Philip R. & Zachariah Biggers. Competing Constructions of Bath Salts Use and Risk of Harm in Two Mediated Contexts. *Crime, Media, Culture* 15:2 (2019), 217-37. <https://dx.doi.org/10.1177/1741659018763863>.

- Lab, Steven. *Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*. 7th edition. London: Routledge, 2016.
- McGee, Tara Renae & David P. Farrington. Developmental and Life-Course Theories of Crime. In: Alex R. Piquero (Ed.). *The Handbook of Criminological Theory*. West Sussex: John Wiley & Sons, 2015, 336-54.
- Moffitt, Terrie E. Adolescence-Limited and Life-Course-Persistent Antisocial Behavior: A Developmental Taxonomy. In: K. Beaver (Ed.). *Biosocial Theories of Crime*. London: Routledge, 2017, 69-96.
- Moffitt, Terrie E. Life-Course-Persistent and Adolescence-Limited Antisocial Behavior: A Developmental Taxonomy. *Psychological review* 100:4 (1993), 674-701.
- Pauwels, Lieven, Freya Vander Laenen, Eric Maes, Benjamin Mine & Charlotte De Kock. The Social Prevention of Drug-Related Crime (Socprev): Summary - Results and Recommendations. Brussels: Belspo, 2018.
- Petrosino, Anthony, Carolyn Turpin-Petrosino, Meghan E. Hollis-Peel & Julia G. Lavenberg. Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review. *Campbell Systematic Reviews* 9:1 (2013), 1-55. <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2013.5>.
- Pierce, Matthias, Karen Hayhurst, Sheila M Bird, Matthew Hickman, Toby Seddon, Graham Dunn & Tim Millar. Insights into the Link between Drug Use and Criminality: Lifetime Offending of Criminally-Active Opiate Users. *Drug and alcohol dependence* 179 (2017), 309-16.
- Roberts, Nicole J & Diana Fishbein. An Integrative Perspective on the Etiology of Substance Use. In: Z. Sloboda, H. Petras, E. Robertson, and R. Hingson (Eds.). *Prevention of Substance Use*. Cham: Springer, 2019, 37-55.
- Rummens, Anneleen, Wim Hardyns, Freya Vander Laenen & Lieven Pauwels. Criteria for the Evaluation of Crime Prevention Practices. Research report. Brussels: EUCPN, 2016. <https://eucpn.org/document/eucpn-criteria-for-the-evaluation-of-crime-prevention-practices-0>.
- Salas-Wright, Christopher P. , Michael G. Vaughn & Jennifer M. Reingle González. *Drug Abuse and Antisocial Behavior: A Biosocial Life Course Approach*. New York: Springer Nature, 2016.
- Seddon, Toby. Explaining the Drug-Crime Link: Theoretical, Policy and Research Issues. *Journal of Social Policy* 29:1 (2000), 95-107.
- Simpson, Mark. The Relationship between Drug Use and Crime: A Puzzle inside an Enigma. *International Journal of Drug Policy* 14:4 (2003), 307-19.
- UNODC. International Standards on Drug Use Prevention. Second Updated Edition. Vienna: UNODC, 2018.
- UNODC. UNODC Handbook on Youth Participation in Drug Prevention Work. Vienna, 2020. https://www.unodc.org/documents/commissions/CND/CND_Sessions/CND_63/CRPs/ECN72020_CRP12_e_V2001489.pdf.
- Welsh, Brandon C & David P Farrington. Evidence-Based Crime Policy. In: Michael Tonry (Ed.). *The Oxford Handbook of Crime and Criminal Justice*. Oxford: Oxford University Press, 2011, 60-92.
- Welsh, Brandon C. & David P. Farrington. *Making Public Places Safer: Surveillance and Crime Prevention*. Oxford: Oxford University Press, 2009.
- Wikström, Per-Olof. Doing without Knowing: Common Pitfalls in Crime Prevention. *Crime Prevention Studies* 21 (2007).
- Zinberg, Norman E. *Drug, Set, and Setting: The Basis for Controlled Intoxicant Use*, 1984.

LIITE: ECPA-KILPAILUUN OSALLISTUNEET HANKKEET ¹²¹

Kaikki ECPA-kilpailuun osallistuneet hankkeet on esitelty lyhyesti tässä liitteessä. Lyhyen kuvauksen yhteydessä esitetään joitain aiemmin käsikirjassa esitelle nostetuista varoituksista ja ohjeista. Tarkemmat tiedot ja projektipäälliköiden yhteystiedot löytyvät verkkosivustoltamme (<https://eucpn.org>).

ACTION FOR YOUTH (SUOMI)

”Action for Youth” on nuorille 15–29-vuotiaille rikoksenteekijöille ja vangeille kohdistettu hanke. Hankkeen tavoitteena on tavoittaa asiakkaita ja rohkaista heitä ottamaan vastaan tukea, jota tarjoaa Action for Youth yhteistyössä muiden tärkeiden sidosryhmien kanssa. Projekti tarjoaa turvallisen ja päihteettömän tilan ja yhteisön, jossa asiakkaita kohdellaan tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti. Yleisimpiä aktiviteetteja ovat musiikki, urheilu ja luovat taiteet, mukaan lukien menetelmät kuten ympäröivä tuki, vertaistuki, intensiivinen yksilöllinen tuki ja ohjaaminen. Projekti tarjoaa tukea koko vankeusrangaituksen ajan myös musiikin tuotannon muodossa sekä henkilökohtaista ja ryhmätukea. Tavoitteena on motivoida ja tarjota välineitä emotionaaliseksi tueksi ja tunteiden ilmaisuun positiivisella tavalla. Hanke toteutetaan sidosryhmien ja nuorten toiminnan välisenä yhteistyönä. Erityisesti yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa mahdollistaa hankkeen avun asiakkaille.

TURVALLISUUTEMME ON MINUN VASTUULLANI (KROATIA)

”Turvallisuutemme on minun vastuullani” on ennaltaehkäisyyn perustuva hanke, joka on suunnattu 15–18-vuotiaille nuorille/opiskelijoille, lukion opiskelijoille, heidän vanhemmilleen, opettajille ja myös paikalliselle yhteisölle. Sen tavoitteena on parantaa nuorten turvallisuutta, estää päihteiden käyttöön liittyviä rikoksia ja lisätä turvallisuutta ja kansalaisten henkilökohtaista turvallisuudentunnetta paikallisessa yhteisössä. Tämä hanke koostuu useista toisiinsa liittyvistä komponenteista ja sen tarkoituksena on edistää positiivista elämäntapaa vastakohtana ilkeille, väkivalle, huliganismille, vihalle ja suvaitsemattomuudelle. Toiminta laajentaa nuorten käsitystä omasta identiteetistään; nuorisoriikollisuuden ehkäisyyn kautta heillä on valtuudet toimia vastuullisesti, mikä on tärkeä osa päätöksentekoprosessia. Organisaatiotasolla hanke perustuu erittäin laajaan ja monialaiseen yhteistyöhön. Sen onnistunut toteuttaminen luo kuitenkin yleisen tyytyväisyyden tunteen juhliittaessa nuoruutta ja nuoremman sukupolven elämänvaiheen päättymistä.

BENGALO (SAKSA)

Hankkeen tavoitteena oli kehittää, toteuttaa ja arvioida uusi innovatiivinen koulutus- ja hoitotoimenpide (nimeltään BENGALO) nuorille miespuolisille rikoksentekeijöille, jotka olivat parhaillaan suorittamassa vankeusrangaistustaan ja joilla on aiemmin ollut aggressiivisuus- ja riippuvuusongelmia. Hanke toteutettiin onnistuneesti Hampurin kaupungin Hahnöfersandissa sijaitsevan nuorilla tarkoitetun laitoksen (Jugendstrafanstalt Hahnöfersand) sosioterapeuttisella osastolla. Hankkeen toteutti saksalainen lasten ja nuorten riippuvuuksia tutkiva keskus, ja sitä rahoitti Hampurin kaupungin lakiviranomaiset. BENGALOn arvioinnissa noudatettiin ei-satunnaistettua kontrolloitua lähestymistapaa. BENGALO-interventio toteutettiin viikoittain ryhmäistunnoissa yli kuuden kuukauden ajan. BENGALO-interventiolla pyrittiin edistämään itsesääntelyä, vähentämään impulsiivista ja aggressiivista käyttäytymistä ja kannustamaan pidättäytymistä päihteiden käytöstä, jotka ovat laittoiman toiminnan keskeisiä prosesseja. Hankkeen arvioinnilla pystyttiin osoittamaan merkittäviä vaikutuksia nuorten miesten käyttäytymiseen.

SPRING BREAK (PORTUGALI)

GNR (kansalliskaarti) toteutti erityisten lähipoliisiohjelmien kautta sosiaalista toimintaa ihmisoikeuksien alalla suojellakseen haavoittuvia kansalaisia, erityisesti nuoria. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi GNR on työskennellyt vuodesta 2014 lähtien kehittääkseen ”Spring Break” -operaation, jonka tavoitteena on lisätä nuorten tietoisuutta riskeistä koulun päättymisvuoden matkoja varten. Nuoret ovat 13–18-vuotiaita, ja monet heistä ovat erossa perheistään ensimmäistä kertaa ja saattavat olla alttiina vaaralliselle käytökselle, johon liittyy alkoholin ja huumausaineiden liikakäyttö. Vuoden 2019 tapahtumassa 360 lähipoliisia otti yhteyttä 9473 nuoreen operaation aikana lisätäkseen tietoisuutta huumausaineiden ja alkoholin käyttöön liittyvistä riskeistä. Toiseksi hankkeessa toteutettiin on yhteistyötä, jota koordinoitiin Guardia Civilin kanssa ja jolla tarkastetaan tärkeimmät maaroille kulkevat reitit, keskittyen erityisesti Espanjan eteläräjälle tilattujen, nuorten kuljettamiseen tarkoitettujen linja-autojen tarkastamiseen ja huumekoirien käyttämiseen huumausaineiden mahdollisen matkatavaroissa tapahtuvan kuljetuksen paljastamiseksi. Hankkeen toimenpiteinä valvotaan myös kaupallisia laitoksia, joissa alkoholia ja tuotteita voidaan

käyttää ja joissa tuotteita ja alkoholia voidaan myydä murrosikäisille ja nuorille aikuisille.

**”REVOLUTION
TRAIN” ON
HUUMAUSAINIEN
VASTAINEN
KOULUTUS- JA
SEURANTA-OHJELMA
“SE ON LAKI,
KAVERI!”
(TŠEKKIN TASAVALLA)**

Hanke on ainutlaatuinen ensisijainen huumausainien vastainen ehkäisyohjelma, jota toteutetaan toimivassa junassa, jossa on kuusi vaunua. Kävijät katsovat multimediateattereissa elokuvan, joka perustuu tositarinaa nuorista, jotka alkavat käyttää laillisia päihteitä ja kokeilevat sitten laittomia päihteitä. Ohjelma näyttää riippuvuuskien syyt, kehityksen ja seuraukset. Ohjelma hyödyntää myös kaikkia aisteja stimuloivaa 5D-tekniikkaa ja vuorovaikutteisia huoneita, joihin vierailijat osallistuvat ja jotka luovat vuorovaikutusta. Vierailijat voivat tuntea huumeiden käyttäjien ympäristön ja tutustua tosielämään perustuvaan opetukseen, joka auttaa heitä tekemään oikean päätöksen tulevaisuudessa. Innovatiivinen, voimakas, tehokas mutta turvallinen! Hankkeen tavoitteena on

luoda terveellinen asenne - vapaus -
laillinen tietoisuus - vastuu - turvallisuus
- ja terveellinen elämäntapa.

**SOFIELUND-
LÄHESTYMISTAPA
(RUOTSI)**

Laaja-alainen työ Sofielundissa on kääntänyt negatiivisen kehityssuuntauksen positiiviseksi alueella. Sofielundin alueella on ollut monenlaisia ongelmia, joihin liittyy sekä vakavaa rikollisuutta, kuten avointa huumeakauppaa että lievempiä rikoksia, kuten graffiteja ja vandalismia. Nämä ovat aiheuttaneet asukkaille merkittävää turvattomuuden tunnetta. Vaikeat ongelmat on ratkaistu laaja-alaisella yhteistyöllä ja vahvistamalla alueella asuvien ja työskentelevien kollektiivisia taitoja. Kansalaisyhteiskunta, yritykset ja julkisyhteisöt, kuten kunta ja poliisi, ovat toteuttaneet useita toimia, muun muassa lisänneet turvakameroita ja vahvistaneet alueen sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Tutkijat ovat seuranneet ja arvioineet työtä. Vahva ja voimakas paikallinen verkosto, jossa kaikki osapuolet osallistuivat eri tavoin, on luonut perustan menestykselle. Pyrkimykset ovat johtaneet alueen vakauden

lisääntymiseen ja merkkeihin siitä, että nuorten rekrytointi rikollisuuteen on vähentynyt muun muassa rikollisuuden ja huumausaineiden käytön riskialueella.

YLEINEN SUUNNITELMA KOULUJEN JA NIIDEN YMPÄRISTÖJEN RAUHANOMAISEN RINNAKKAISELON JA TURVALLISUUDEN PARANTAMISEKSI (ESPANJA)

Sisäasiainministeriö käynnisti vuonna 2007 ennaltaehkäisevän käsikirjan nuorten huumeiden käytön vähentämiseksi ja torjumiseksi vastaukseksi huolenaiheeseen siitä, että huumausaineita aletaan käyttää entistä nuorempana ja entistä enemmän kouluympäristössä. Peräkkäisiin neljännesvuosittaisiin ja vuosittaisiin arviointeihin perustuva kokeilu on käyttänyt uutta lähestymistapaa, joka on kehittänyt Master Plan -menetelmää vuodesta 2013. Tämä ennaltaehkäisevä työ on vahvistanut koulutusyhteisön (opiskelijat, vanhemmat ja opettajat) osallistumista ohjelmaan lainvalvonnan, kansallisen poliisin ja Guardia Civilin

rinnalle. Kustannus-hyötyanalyysi osoittaa hyviä tuloksiahuomioiden sijoitetut resurssit ilman erityisiä lisäkustannuksia turvallisuudelle jo suunnitellun julkisen talousarvion lisäksi. Tätä espanjalaista julkista hanketta voidaan toteuttaa toisissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa perustamalla alojen välisiä yhteistyöverkostoja eri sidosryhmien välille nuorten huumausaineiden käytön torjumiseksi.

ACTION PLAN ON DRUGS KEMPEN: MONITIETEINEN JA INTEGROITU LÄHESTYMISTAPA (BELGIA)

Action plan on drugs Kempen perustuu siihen huoleen, että huumeongelma kasvaa ja leviää muille alueille ja hankkeen tavoitteena oli luoda uusi, innovatiivinen lähestymistapa tällä alueella. Ohjausryhmä kokoaa kaikki keskeisetkumppanit yhteen, jotta organisaatioiden väliset pilottihankkeet voidaan käynnistää (paikallisviranomaiset, sosiaalipalvelut, ennaltaehkäisy, lääkärit, avustajat, poliisi, yleinen syyttäjä jne.). Nämä pilottihankkeet ovat innovatiivisia ja erilaisia, mutta mahdollistavat myös uusien menetelmien testaamisen.

Action plan on drugs Kempen pyrkii vähentämään ongelmallista päihteiden käyttöä tehokkaalla ja inhimillisellä tavalla ja siten vähentämään yksilöllisiä ja sosiaalisia vahinkoja pitkällä tähtäimellä. Tämän suunnitelman kautta hankeryhmä haluaa vähentää:

- päihderiippuvaisten kansalaisten lukumäärää;
- kroonista ongelmaa;
- päihteiden käytön aiheuttamia henkilökohtaisia, fyysisiä ja psykososiaalisia vahinkoja;
- kielteisiä seurauksia yhteiskunnalle (turvallisuusriskit, haitat ja rikollisuus).

RE-ACTION (UNKARI)

Kiertue yhdessä Kansallisen rikoksentorjuntaneuvoston kokemuskoulutuksen, Vanhempien akatemian koulutusvideoiden ja INDIT Public Foundationin ylläpitämän "FÜGE" Deviance Prevention -ohjelman kanssa on monimuotoinen huumausaineiden ehkäisyohjelmien paketti. Kokemuskoulutuksen tavoitteena on kehittää osallistujien sosiaalisia taitoja, konfliktien ratkaisumenetelmiä

ja itsetuntemusta neljän päivän työharjoittelujakson aikana. Hyvän itsetunnon omaavat henkilöt ovat vähemmän vaarassa, koska heillä on enemmän itseluottamusta ja he menestyvät paremmin, joten heidän ei tarvitse turvautua alkoholiin tai huumausaineisiin ja heistä tulee vähemmän todennäköisesti rikoksen tekijöitä tai uhreja. Re-Action-kiertue on näyttävä ohjelma, johon osallistuu satoja lapsia kerralla rikollisuuden ehkäisytoimiin. Osallistujien rikollisuuden ehkäisy-tietoutta syvennetään draamapedagogiikan, tilannepelien ja luentojen avulla. Parents' Academyn jaksoissa ammatillaiset vastaavat vanhempien yleisimpiin huumausaineisiin liittyviin kysymyksiin. FÜGE-alttiuden ehkäisyohjelma on INDIT Public Foundationin ylläpitämä riippuvuuden ja kokonaisvaltaisen terveydenhuollon hanke, joka keskittyy rikoksentorjuntaan yleisillä ja kohdennetuilla ehkäisyelementeillä ja menetelmillä käyttämällä ennaltaehkäiseviä toimia kouluissa tai yhteisöissä. Sen tavoitteena on edistää sosiaalisten taitojen ja viestinnän kehitystä ja herkistämistä.

VÄÄRÄ SARJA - MUUTA ASETUKSIA (PUOLA)

Tämä sosiaalisen median kampanja on yleinen ennaltaehkäisyhanke, joka on tarkoitettu kaikille 16–20-vuotiaille nuorille Puolassa. Sen päätavoitteena on rajoittaa päihteiden käytön aloittamista riskialttiisti käyttäytyvien ryhmässä ja vähentää psykoaktiivisten ja psykotrooppisten aineiden käyttöä. Kampanjan viestinä on lisätä tietoisuutta päihteiden käytön mahdollisista riskeistä ja kyetä reagoimaan riittävästi tilanteisiin, jotka uhkaavat ihmisen tai hänen ympäristön terveyttä ja turvallisuutta. Kampanja opettaa ihmisen elämään vaikuttavista tekijöistä, miten voidaan välttää huumeiden käyttöön liittyviä ongelmia ja miten löytää apua ongelmien ilmetessä. Otsikkolause - Muuta asetuksia - tarkoittaa käyttäytymisen hallintaa siten, että elämästä ja nuoruudesta voidaan nauttia; "asetusten" muuttaminen ikuisesti; olettaen positiivisen ja terveellisen käytöksen asenteet. Toimintaan sisältyy yksinkertainen verkkopeli ja tietoon perustuva edistäminen.

NETSTOF.DK (TANSKA)

Päihteidenkäyttö on yksi suurimmista yhteiskunnallisista ongelmista, ja sillä on vakavia seurauksia yksilöille, perheille ja yhteiskunnalle. Harvat nuoret, joilla on alkavaa tai säännöllistä päihteiden käyttöä hakevat apua perinteisistä hoitojärjestelmistä. Siksi Netstof.dk:lla on tärkeä rooli päihteiden käytön kuten myös rikosten estämisessä nuorten keskuudessa. Netstof.dk on digitaalinen neuvontasivusto, jossa nuoret voivat asioida nimettöminä. Tämän seurauksena he uskaltavat käsitellä huumausaineisiin liittyviä pelkojaan, mikä on tabu-aihe sekä läheisissä suhteissa että yhteisötasolla. Sivustolta Netstof.dk he löytävät tietoa erilaisten päihteiden vaikutuksista ja sivuvaikutuksista ja he voivat kirjoittaa nimettömästi ammattilaisille, erilaisiin ns. postilaatikoihin. He voivat kirjoittaa myös ikätovereilleen, jotka antavat heille sekä negatiivisia että positiivisia näkökulmia erilaisiin huumausaineisiin, niiden vaikutuksiin ja seurauksiin. Netstof.dk:n digitaaliset pedagogiset menetelmät tarkoittavat varhaista ja asiantuntevaa apua, mikä johtaa siihen, että harvemmat nuoret kärsivät päihdeongelmista, jotka ovat kalliita yksilöille, perheille ja yhteiskunnalle.

OLEN VASTUUSSA TULEVAISUUDESTANI (LIETTUA)

Eri ihmiset käyttävät huumeita eri syistä (pako, rentoutuminen, uteliaisuus, sopeutuminen, ikävystyminen, kapina, kokeilu jne.), mutta kaikki he haluavat muuttaa jotain elämässään. He ajattelevat, että huumaussaineet ovat ratkaisu, mutta lopulta niistä tulee ongelma. Hankkeen päätavoitteena on suojata yhteiskunnan jäseniä (erityisesti lapsia ja nuoria) haitalliselta ympäristöltä ja auttaa heitä poistamaan ja/tai vähentämään riskitekijöitä, jotka vaikuttavat psykoaktiivisten aineiden käytön ja erilaisten riippuvuuksien kehittymiseen. Hankkeella pyritään myös parantamaan huumaussaineisiin liittyvien rikosten (sekä rikollisten että hallinnollisten) tilannetta Šiauliaisessa. Huumaussaineongelmille ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, mutta tosiasioiden tunteminen voi auttaa ihmisiä käsittelemään niitä ja tekemään oikean valinnan.

HUUMEET - TIE PIMEYTEEN (SLOVAKIA)

"The dark trip" on huumaussaineista kertova moderni multimediateatteriesitys. Se on omaelämäkerrallinen näytelmä - tarina, jonka näyttelijä Martin Žák kokenut, kirjoittanut ja jonka hän välittää nyt yleisölleen. Multimediateatterituotannon pääidea on huumaussaineet ja huumaussaineiden ehkäisy, jotka esitetään houkuttelevalla ja motivoivalla tavalla, ja joka ennaltaehkäisyn lisäksi tarjoaa toivoa paremmasta elämästä ja jolla on terapeuttinen ja uudelleensosialisoiva vaikutus. "The light trip" on jatkoa "The dark tripille". Se kannustaa nuoria löytämään ja kehittämään kykyjä ja auttamaan muita hyödyntämällä iloa ja voimaa elämän esteiden voittamiseen. Sen inspiraatio auttaa ja ohjaa oppilaita ja nuoria löytämään paikkansa elämässä ja yhteiskunnassa. Se kannustaa sosiaalisia tunteita, johtaa empatiaan ja oikeaan lähestymistapaan vammaisten tai sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten parissa ja osoittaa toivoa ja esimerkin lahjakkuuden soveltamisesta käytännön elämässä. Taide edistää vahvoja arvoja tehokkaana ennaltaehkäisyn, hoidon ja koulutuksen välineenä. "Jälkibileet" on moderni, moderoitu juhinnan jälkeinen

kokoontuminen, jossa yhdistyvät teatterikokemukset, esitykset, huumori, musiikki, keskustelu, asiantuntijat ystävinä ja nuoret, joista monet ovat käyneet läpi huumehelvetin, selviytyneet ja löytäneet elämän tarkoituksen löytäessään kykynsä ja suuntaansa, mikä johtaa onnellisempaan elämään.

PROTOCOL OF COOPERATION FOR THE REFERRAL OF YOUNG OFFENDERS FROM DRUG LAW ENFORCEMENT UNIT – CYPRUS POLICE TO PUBLIC AND NGO TREATMENT CENTRES (KYPROS)

Tämä hanke on pyrkimys kehittää sosiaalisia ja hoitokäytäntöjä ja toimenpiteitä rikosoikeusjärjestelmän rinnalla, jotta voidaan tukea huumeaineiden väärinkäyttäjii heidän kuntoutuksessaan ja sosiaalisessa uudelleenintegroitumisessaan. "Protocol of Cooperation" toimii Kyproksen poliisin asettamien säännösten mukaisesti. Lyhyessä ajassa DLEU:n "sosiaaliisiin interventioihin

erikoistuneet virkamiehet" (erikoistunut henkilöstö - yhteiskuntatieteiden akateemisen taustan omaavia poliiseja, joilla on erityiskoulutus, asianmukainen valmennus ja asiantuntemus kaikenlaisten riippuvuusongelmien ratkaisemiseksi) ottavat yhteyttä, motivoivat ja ohjaavat palvelun käyttäjät (pidätetyt huumeaineiden käyttäjät) asianmukaiseen hoitokeskukseen iän ja tarpeiden mukaan. Edellyttäen, että pidätetty täyttää yllä olevat kriteerit ja osallistuu kokoukseen, "Poliisi - sosiaalisen väliintulon virkamies" motivoi ja ilmoittaa hänelle suullisesti hoitokeskuksista ja mahdollisuudesta lieventää mahdollisia oikeudellisia seurauksia suorittamalla valtion ja kansalaisjärjestöjen tarjoamia hoito-ohjelmia. Jos pidätetty henkilö vastaa, DLEU lähettää asianomaiselle hoitokeskukselle tämän henkilön lähetelomakkeen. DLEU:lle ilmoitetaan kirjallisesti, jos henkilö lakkaa käymästä hoitopisteessä, johon hän on saanut lähetteen. Jos DLEU saa todistuksen hoitosuunnitelman loppuun saattamisesta hoitopalveluilta kahden vuoden kuluessa, tapaus saa merkinnän "poistunut muulla tavoin" (tapaus saatettu päätökseen) edellyttäen, että asianomainen asianajaja on antanut suostumuksensa. Muussa tapauksessa tapaus viedään tuomioistuimeen.

YHDESSÄ HUUMEITA VASTAAN (BULGARIA)

Kiireisen ja stressaavan päivittäisen elämän tarpeet ajavat nuoria , yhä enemmän huumausaineiden käyttöön. Heitä houkuttelee tähän uteliaisuus ja halu paeta ongelmiaan. Näiden tosiasioiden analyysi paljastaa tarpeen kehittää tieteellisesti ja käytännöllisesti merkittäviä ehkäisytoimenpiteitä ja tukea nuoria huumeriippuvuuden ehkäisemisessä. Nämä toimenpiteet ovat sosioekonomisia, organisatorisia ja hallinnollisia, oikeudellisia, terveydellisiä ja kulttuurikoulutuksellisia. Hanke kehitettiin ajatuksella, että sitä laajennettaisiin kansalliseksi ohjelmaksi, jota toteutettaisiin menestyksekkäästi myös muissa EU:n jäsenvaltioissa. Kun otetaan huomioon julkisen, kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin välinen laaja-alainen kumppanuus ja suunnitellut ennaltaehkäisevät toimet, hankkeen odotetaan saavuttavan yleisesti myönteisiä tuloksia koko yhteisölle. Together Against Drugs -hanke ilmentää instituutioiden, voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden ja kansalaisten yhteisiä toimia nuorille.

CONTACT DETAILS

EUCPN Secretariat

Phone: +32 2 557 33 30

Email: eucpn@ibz.eu

Website: www.eucpn.org

[TWITTER.COM/EUCPN](https://twitter.com/EUCPN)

[FACEBOOK.COM/EUCPN](https://facebook.com/EUCPN)

[LINKEDIN.COM/COMPANY/EUCPN](https://linkedin.com/company/EUCPN)